

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon br. 04/L-219

O STRANCIMA

Skupština Republike Kosovo,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja:

ZAKON O STRANCIMA

POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE

Član 1
Svrha

Ovaj zakon reguliše ulazak, kretanje, prebivalište i zapošljavanje stranaca na teritoriji Republike Kosovo.

Član 2
Delokrug

1. Odredbe ovog zakona primenjuju se za strance, u onoj meri u kojoj njihov status nije regulisan drugim zakonskim odredbama ili međunarodnim sporazumom čiji je potpisnik Republika Kosovo.

2. Odredbe ovog Zakona nisu primenljive za strance, sve dok njihov status bude regulisan zakonom o statusu, imunitetu i privilegijama diplomatskih i konzularnih predstavništava i njihovog osoblja, međunarodnog vojnog prisustva i njihovog osoblja u Republici Kosovo.

3. Nijedna odredba ovog zakona neće biti u suprotnosti sa pravama, obavezama i odgovornostima organa i pojedinaca prema međunarodnom pravu, uključujući međunarodno humanitarno pravo i međunarodnih ljudskih prava, a posebno Konvencija 1951god. i Protokola iz 1967 god. vezano sa statusom izbeglica, načelo zabrane proterivanja (non-refoulement) i pravo da traže azil, kao što je predviđeno u njemu.

Član 3 **Definicije**

1. Korišćeni izrazi u ovom zakonu imaju ovo značenje:

1.1. **Stranac** – svako lice koji nije državljanin Republike Kosova;

1.2. **Lice bez državljanstva** – svako lice koji se ne smatra državljaninom nijedne države u zakonskom okviru dotične države;

1.3. **Putna isprava** – pasošili ili neki drugi dokumenat ekvivalentan koji daje pravo nosiocu tog dokumenta da pređe granicu i u kome se može staviti i viza.

1.4. **Putna isprava za strance** – putna isprava za strance, putna isprava za lica bez državljanstva, putne isprave za izbeglice, lica pod supsidijarnom zaštitom i putna isprava za strance izdate od strane Republike Kosova;

1.5. **Prevoznik** – pravno ili fizičko lice, čija profesija je da obezbedi transport lica;

1.6. **Dnevni migrant** – državljanina susedne države, gde on/ona živi i svakog dana dolazi u Republiku Kosova da radi i opet se vraća nazad na mesto njegovog/njenog prebivališta;

1.7. **Pravno lice** – entitet koji ima takav status, prema zakonu na snazi, izuzev za državne i javne organe, koji sprovode državni autoritet kao i za međunarodne javne organizacije;

1.8. **Vize** – ovlašćenje izdato od strane Republike Kosova koji ima za cilj tranzit prelaz uzduž Republike Kosova ili međunarodnog aerodroma, ili dozvolu boravka za jedna određeni vremenski period ali ne duže od tri (3) meseca, za jedan (1) šesto (6) mesečni vremenski period od dana prvog ulaska u Republiku Kosova;

1.9. **Dozvola boravka** - svako ovlašćenje izdato od strane vlasti Republike Kosovo omogućava strancima da legalno ostanu na njegovoj teritoriji, izuzev:

1.9.1 vize;

1.9.2 dozvole izdate do početka ispitivanja prijave za dozvolu boravka ili azil.

1.10. **Ilegalni boravak** – prisutnost jednog stranca na teritoriju Republike Kosova, koji ne ispunjava ili koji ne ispunjava više uslove za ulazak ili boravak u Republiku Kosova;

1.1.1. **Izbeglica** - osoba koja, zbog osnovanog straha od progona, zbog svoje rase, religije, nacionalnosti, zbog političkih ubeđenja ili članstva u određenoj socijalnoj grupi, nalazi se van svoje države i nije u stanju ili, zbog takvog straha, ne želi da uživa zaštitu od te države, ili osoba, koja je bez državljanstva i koja je van zemlje njenog prethodnog boravišta zbog gore navedenih razlika nije u stanju ili, zbog takvog straha, ne želi da se vrati u tu državu.

1.11.1. koncept rase posebno obuhvaća boju, poreklo ili pripadnosti bilo kojoj etničkoj grupi;

1.11.2. koncept religije posebno obuhvaća održavanje teističke, ne- teističke i ateističke vereispovesti, učešće ili uzdržavanje od učešća u verskim ritualima u privatnim ili javnim prostorima, bilo sam ili u zajednici s drugima, drugim verskim aktima ili iznošenje stavova ili oblici lične ili kolektivne ponašanje na osnovu religije ili naređivane od bilo koje religije;

1.11.3. koncept državljanstva ne može biti ograničen na državljanstvo ili nedostatak istog, ali će naročito obuhvatiti pripadnost u grupi definisanog od kulturnog identiteta, etničke ili jezičke, iz geografskog ili političkog porekla ili odnosa te grupe sa stanovništvom druge države;

1.11.4. grupa se smatra kao određena društvena grupa kada posebno:

1.11.4.1. članovi te grupe dele rođenu karakteristiku ili zajedničku pozadinu porekla koja ne može da se promeni, ili dele karakteristiku ili veroispovest i da je toliko bitno za identitet ili svest da čovek ne bi trebalo da bude primoran da se odrekne od iste, i

1.11.4.2. ova grupa se razlikuje identitetom u odgovarajućoj zemlji, jer se smatra kao različit od društva koja okružuje. U zavisnosti od okolnosti u zemlji porekla, posebno društvena grupa može da obuhvata grupu na osnovu zajedničkih karakteristika seksualne orijentacije. Seksualna orijentacija se ne može razumeti tako da uključuju dela koje se smatra krivičnim u skladu sa nacionalnim zakonima Republike Kosovo. Aspekti koji se odnose na starost, uključujući polnog identiteta, treba obratiti posebnu pažnju u cilju utvrđivanja članstva određenoj društvenoj grupi ili identifikovanje karakteristika te grupe.

1.11.5. koncept političkog mišljenja naročito obuhvata održavanje mišljenja, misao ili veroispovest u vezi pitanja koja se odnosi na potencijalne aktere progona pomenuto u pod podstavu 1.11. ovog člana i prema politici i njihovih metoda, bez obzira na takvo mišljenje, misao ili veroispovest se izražava azilant.

1.12. **Radni odnos** – sprovođenje aktivnosti koji pokrivaju bilo koji oblik rada ili radne uredbe prema zakonu na snazi, ili u skladu sa ostvarenim praksama za ili pod rukovođenjem i/ili nadzorom poslodavca;

1.13. **Poslodavac** – svako fizičko lice ili pravni entitet, uključivši privremene agencije za zapošljavanje, za ili pod rukovođenjem i/ili nadzorom onih koji su preuzeli na sebe zapošljavanje;

1.14. **Zaposleni** – jedno fizičko lice, koji je zaposlen za obavljanje poslova ili usluga za poslodavca, naspram jedne plate;

1.15. **Dozvola za rad** – nosioc dozvole, pravo koje mu se daje nosiocu, da radi i živi unutar teritorije Republike Kosova, prema odredbama ovog zakona;

1.16. **Ilegalno zapošljavanja** – zapošljavanje jednog stranca koji živi ilegalno u Republiku Kosova;

1.17. **Pod izvođač** – svako fizičko lice ili pravni entitet kome je određen sprovođenje celog ili jednog dela obaveza jednog prethodnog ugovora;

1.18. **Agencija za Privremeno Zapošljavanje** – svako fizičko ili pravno lice, koji u skladu sa zakonom na snazi sklapa ugovore za zapošljavanje ili radne odnose sa radnicima privremene agencije, tako da na taj način njih odredi za privremeni rad, pod njihovim nadzorom i rukovođenjem;

1.19. **Sezonski radnik** – stranac koji živi u državi u kome on/ona je državljanin ili u kome on/ona ima stalnu dozvolu boravka, i je sa jednim poslodavcem koji ima bazu u Republiku Kosova, i da je potpisao ugovor za jedan određeni posao za jedan određeni vremenski period, ne duže od šest (6) meseci;

1.20. **Strani poslodavac** – jedno fizičko ili pravno lice, koji obavlja poslove u Republiku Kosova i na osnovu prethodnog sporazuma ili ugovora, i koji imaju jednu ovlašćenu i registrovanu kancelariju u Republiku Kosova;

1.21. **Raspoređeni radnik** – radnik, koga je njegov/njen strani poslodavac, u okviru pružanja pogranične usluge, uputio njega/nju za jedan određeni vremenski period da radi u Republiku Kosova, koja nije država gde on/ona normalno radi;

1.22. **Zapošljavanje visoko kvalifikovanih radnika** – zapošljavanje lica koji:

1.22.1. je zaštićen kao preduzimač shodno zakonu o radu, ili u skladu sa unutrašnjom praksom, nezavisno pravnog odnosa, sa ciljem sprovođenja dobrog i efektivnog rada za njega ili prema direktivama nekog drugog;

1.22.2. plaćeno, i

1.22.3. ima adekvatne i specifične nadležnosti, koja se dokazuje visokim profesionalnim kvalifikacijama.

1.23. **Visoke profesionalne kvalifikacije** – kvalifikacije koja se dokazuju na osnovu kvalifikacija visokog obrazovanja;

1.24. **Kvalifikacija visokog obrazovanja** – svaka diploma, sertifikat ili neko drugo svedočanstvo o formalnim kvalifikacijama, izdate od strane nadležnog autoriteta, koji dokazuje uspešno završavanje jednog post-sekundarnog programa visokog obrazovanja, odnosno jedan niz kurseva pruženih od strane jedne obrazovne institucije, poznat kao institucija visokog obrazovanja u Državi gde je on smešten, kvalifikacija o visokom obrazovanju će biti uzeta u obziru pod uslovom da studije koje je trebao da ih završava za dobijanje kvalifikacije traju najmanje tri godine;

1.25. **Povratak** – proces povratka nazad jednog stranca bilo da je to dobrovoljni ili prinudni povratak, u svoju zemlju porekla ili na drugo mesto;

1.26. **Proterivanje** - izvršenje obaveze proterivanja, odnosno fizički prevoz van Republike Kosova;

1.27. **Ponovno spajanje porodice** – ulazak i boravak na teritoriji Republike Kosova od strane članova porodice jednog stranca koji legalno živi u teritoriju Republike Kosova, sa ciljem očuvanja svoje porodice, nezavisno od toga da li je porodična veza stvorena pre ili nakon ulaska stranca;

1.28. **Dete bez pratnje** – strani državljanin ili lice bez državljanstva mlađa od osamnaest (18) godina, koja ulaze na teritoriju Republike Kosovo bez pratnji odrasle osobe koja je odgovorna za njih u skladu sa zakonom ili običajne tradicije i sve dok se oni ne uzimaju u efikasno zbrinjavanje takvog lica. Dete bez pratnje obuhvata ostavljenog deteta, nakon ulaska na teritoriju Kosova.

1.29. **Sponzor** - stranac koji boravi legalno u Republici Kosovo i podnesezahtev za spajanje ili članovi porodice da se spoje sa njim/njom.

Član 4

Stranac sa više od jednog državljanstva

Stranac koji ima više od jednog državljanstva, je obavezan da za vreme njegovog/njenog boravka u Republici Kosovo koristi i odlazi sa Republike Kosovo sa redovnom putnom ispravom, sa kojom je ušao u Republiku Kosovo.

Član 5

Važeći zakon

1. Stranac, tokom boravka i kretanja u Republici Kosovo je obavezan da poštuje zakone koji su na snazi na teritoriji Republike Kosova.
2. Stranac kome je ograničeno kretanje na određenom području, on/ona može da se kreće samo unutar te oblasti.
3. Stranac koji krši odredbe iz stava 2. ovog člana, putna izprava može da mu se zapleni a koja njemu/ njoj omogućava kretanje na određenom području, i za to će biti izdat sertifikat.
4. Prava koja zahtevaju stranci, ili da je razumno verovati da mogu zahtevati neku vrstu međunarodne zaštite, oni će se odrediti u skladu sa odredbama Zakona o Azilu.
5. Strancu nije dozvoljeno osnivanje političkih stranaka, ali mogu da se udružuju u skladu sa odgovarajućim važećim zakonodavstvom.
6. Ako nije drugačije regulisano ovim zakonom, procedure za strance će biti u skladu sa Administrativnim procedurama zakonom i drugim relevantnim zakonima.

Član 6

Odbijanje ili ukidanje boravišnih dozvola zbog nacionalnih bezbednosnih okolnosti

1. Bezbednosne provere za strance u cilju utvrđivanja razloga koji se odnose na nacionalnu bezbednost, vrše se od strane Kosovske Obaveštajne Agencije (u daljem tekstu: KOA), kako je utvrđeno u članu 2 Zakona o Kosovskoj Agenciji za Inteligenciju.
2. U slučaju odbijanja ili oduzimanje dozvole za boravak jednom strancu, iz razloga koji se odnose na nacionalnu bezbednost, odluka će biti izdata bez opravdanja, u vezi sa okolnostima u kojima se takva odluka donosi.
3. Stranac u smislu stava 1. ovog člana ima pravo da se žali nadležnom sudu.
4. Stranac zavisno od stava 1 ovog člana koji imaju izbeglički status ili supsidijarnu zaštitu biće obrađeni u skladu sa procedurom predviđenom u Zakonu o Azilu.

Član 7

Putne isprave za strance

1. Republika Kosovo će izdati sledeće putne isprave za strance, koji ne poseduju ispravu za putovanja:
 - 1.1. putna isprava za strance, koja važi za stranca koji zakonito boravi u Republici Kosovo, ali da nema i ne može da dobije važeću putnu ispravu od strane države čiji je on/ona državljanin;
 - 1.2. putna isprava za izbeglice koji važi za stranca kome je odobren azil ili delimična zaštita u skladu sa Zakonom o Azilu;
 - 1.3. putna isprava za lica koja nemaju državljanstvo, kao što je definisano u Konvenciji iz 1954, za Status lica koja nemaju državljanstvo;
 - 1.4. Putnu ispravu za strance, koja važi samo za ulaz ili izlaz za stranca koji ne poseduje važeću putnu ispravu, kao što je navedeno u ovom zakonu.
2. Putna isprava za lica bez državljanstva mogu se izdati u skladu sa uslovima utvrđenim međunarodnim sporazumima.
3. Putna isprava za putovanje strancu se izdaje sa rokom važenja od trideset (30) dana.
4. Format, sadržaj i procedura za izdavanje putnih isprava iz ovog člana biće utvrđene i odobren od strane M.U.P -a.

Član 8

Izdavanje putne isprave za strance

1. Putna isprava za strance se izdaje licu koji nema nijednu stranu Putnu ispravu, ako:
 - 1.1. je oslobođen iz državljanstva Republike Kosovo, da izlazi van zemlje;
 - 1.2. je izgubio putnu ispravu ili na bilo koji drugi način ostao bez nje, dok država čiji je državljanin on/ona nema diplomatsko ili konzularno predstavništvo u Republiku Kosovo, a nema ko da zastupa njegove/njene interese od strane neke druge države, da bi izašli van države;
 - 1.3. stranac, koji je izgubio putnu ispravu za izbeglice van zemlje, putna isprava za lica bez državljanstva i lica pod supsidijarnom zaštitom izdata od strane Republike Kosovo;
 - 1.4. je u postupku prinudnog udaljavanja sa ciljem udaljenje sa Republike Kosovo.
2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, putni list za strance može se izdati u slučajevima kada postoje drugi zakonski razlozi.

3. Putni list za stranca, u skladu sa razlozima navedenim u podstavovima 1.1. 1.2. i 1.4. ovog člana, izdaje Odeljenje za Državljanstvo, Azil i Migracije (u daljem tekstu DDAM) u okviru Ministarstva Unutrašnjih Poslova.

4. Putni list za strance, u skladu sa razlozima navedenim u podstavu 1.3. ovog člana, izdaju diplomatske i konzularne misije Republike Kosova, uz prethodnu saglasnost ili pristanak DDAM.

Član 9

Odbijanje izdavanja putne isprave za strance

1. Putna isprava za strance, neće se izdati strancu, ako:

1.1. protiv njega postoji procedura da je izvršio krivično delo ili prekršaj, osim ako postoji saglasnost državnog organa, koji sprovodi postupak;

1.2. je kažnjen kaznom zatvora ili novčanom kaznom, dok je on/ona nije izdržao kaznu, ili je platio za kaznu;

1.3. nije izvršio akumulirane pravno imovinske obaveze, za koju postoji jedna izvršna naredba vlade;

1.4. se traži zbog razloga koji se povezuju za nacionalnu bezbednost, javni red ili zbog javnog zdravlja.

2. Strancu koji je u procesu napuštanja, može se izdati putna isprava za strance, uprkos postojanju okolnosti iz stava 1. podstavovi 1.1. 1.2 i 1.3. ovog člana.

3. U slučaju koji je naveden u stavu 1 ovog člana, stranac ima pravo na žalbu, za koju će odlučiti Komisija za žalbe, koja će biti imenovana od strane Vlade (u daljem tekstu: Komisija za Žalbe).

4. Sastav, zadaci, odgovornosti i procedure donošenja odluka Apelacionog Komiteta biće regulisane direktivom, koji treba da bude odobrena od strane Vlade.

Član 10

Oduzimanje putne isprave za stranca

1. U slučajevima kada se utvrdi da postoji jedan od razloga navedenih u stavu 1. člana 9. ovog zakona, DDAM će oduzeti putnu ispravu za strance.

2. U slučaju oduzimanja putne isprave za stranca, DDAM treba donositi jednu odluku. Protiv ove odluke, stranac ima pravo na žalbu okome će odlučiti Komisija za žalbe.

POGLAVLJE II

VIZE

Član 11

Režim za vize

1. Stranac, koji je državljanin države za koju se zahteva viza za ulazak u Republiku Kosovo obavezan je da osigura vizu pre ulaska u Republiku Kosovo.
2. Vlada Republike Kosovo će uspostaviti vizni režim sa odlukom na predlog Ministarstva Spoljnih Poslova (u daljem tekstu poznat kao MSP).
3. Na osnovu vize, stranac ne može da radi na teritoriji Republike Kosovo.
4. Vize će biti izdate od strane diplomatskih ili konzularnih misija Republike Kosovo, odnosno ovlašćena od strane Vlade Republike Kosovo.
5. Izdata viza ne garantuje ulazak stranca u Republici Kosovo

Član 12

Vrste viza

1. Republika Kosova će izdati vize kao u nastavku:
 - 1.1. tranzit vize - vazdušne;
 - 1.2. ulazne vize.

Član 13

Vazдушna – tranzitna viza

1. Stranac koji je, prilikom njegovog boravka u aerodromu Republike Kosovo, ili u toku međunarodnog leta ne napušta međunarodnu zonu tranzita, nema potrebu za vizu.
2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, Vlada Republike Kosova, može da odluči da se stranim državljanima pojedinih zemalja, kao i na nosioce pasoša izdatih od strane nadležnih organa, koji imaju vazdušne treba da imaju vazdušne - tranzitne vize.
3. Vazдушna–tranzitna viza će biti izdata za jedan (1), dva (2) ili više tranzit prelaza preko međunarodne vazdušne zone tranzita.
4. Važenje vazdušne – tranzit vize obuhvata dodatni vremenski period tolerancije od petnaest (15) dana.

5. Izuzetno od stava 4 ovog člana, dodatno vreme se ne primenjuje u slučajevima koji se bave razlozima koji se odnose na nacionalne bezbednosti, javnog reda i međunarodnih odnosa.

6. Vazdušna – tranzitna viza sa više ulaska će biti odobrena za jedan vremenski period do šest (6) meseci.

Član 14 **Ulazna viza**

1. Ulazna viza se izdaje u svrhu tranzita kroz Republiku Kosovo ili boravak u Republici Kosovo.

2. Ulazna viza se izdaje za jedan (1), dva (2) ili više ulazaka u Republiku Kosovo.

3. Period važenja viza za ulazak ne prelazi period od pet (5) godina.

4. Ulazne vize za više ulazaka se izdaju sa rokom važenja od šest (6) meseci do pet (5) godina, ako stranac dokaže:

4.1. potrebe ili namere da putuje često i/ili redovno, posebno zbog svog profesionalnog ili porodičnog statusa, kao što su: poslovne svrhe, državni službenici angažovani na redovnim zvaničnim kontaktima sa institucijama Republike Kosova, predstavnici organizacija civilnog društva koji putuju u svrhu obrazovanja, obuke, seminara i konferencija, članovi porodice državljanina Republike Kosovo, članovi porodice stranog državljanina koji boravi legalno u Republici Kosovo;

4.2. integritet i pouzdanost, posebno u upotrebi prethodno izdatih viza, od svoje finansijske situacije u zemlji porekla i njegov istiniti cilj da napusti teritoriju Republike Kosovo pre isteka vize, za koju je aplicirao.

5. U slučaju tranzita, period važenja vize treba da bude u skladu sa vremenom potrebnim za tranzit.

6. Rok važenja takođe uključuje dodatni neplaćeni rok od petnaest (15) dana.

7. Izuzetno od stava 6. ovog člana, neplaćeni dodatni vremenski period ne primenjuje se u slučajevima koji se bave razlozima koji se odnose na nacionalnu bezbednost, javnog reda i međunarodnih odnosa.

Član 15 **Saradnja sa komercijalnim posrednicima i spoljnim ponuđačima usluga**

1. U toku prikupljanja aplikacija za vize, komercijalne i posrednici i/ili spoljni ponuđači usluga mogu da učestvuju.

2. Na osnovu stava 1. ovog člana, razmatranje aplikacija, intervjui, donošenje odluka i štampanje vize, je isključivo pravo Diplomatskih i Konzularnih misija. Komercijalni posrednici i/ili spoljni pružaoci usluga će imati pristup informacionom sistemu za vize na Kosovu.

3. Dužnosti i odgovornosti privrednih posrednika i/ili eksternih pružaoci usluga će biti regulisano odredbama usvojene od strane MSP.

Član 16

Obaveze za dobijanje vize

1. Pre izdavanja vize, MSP u određenim slučajevima, koji se pominju u podzakonskom aktu mora da dobije odobrenje od MUP-a i KOA.

2. Izuzev od stava 1. ovog člana, zahtevi za vize mogu se razgledati i odlučiti na granicama, u skladu sa članom 25 i 26 ovog zakona.

Član 17

Podnošenja zahteva za vizu

1. Zahtevi za vizu treba do se podnesu putem obrasca, najkasnije do tri (3) meseca pre planirane posete.

2. U slučajevima kada u jednom dokumentu putne isprave koji su uključeni više od jedne (1) osobe, vize moraju se dati odvojeno za svaku osobu koja namerava da dobiju vizu, prema obrazcu referisan iz stava 1. ovog člana.

3. Viza treba da bude praćena sa ispravama sa kojima se dokazuje svrha ulaska ili boravka u Republici Kosovo i tranzitnih uslova. Naknade i ostale potrebne dokumente za vize, oblik, način i postupak izdavanja će se utvrditi podzakonskim aktom, koji će se doneti od strane MSP.

Član 18

Postavljanje nalepniće

1. Viza treba da se zalepi u validnoj putnoj ispravi, u obliku nalepniće.

2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, kada je Republika Kosovo zvanično ne priznaje putne isprave podnosioca zahteva, vize će biti priključene na posebnom listu, a takva akcija će biti zabeležena u informativnom viznom sistemu Republike Kosovo.

Član 19

Putno zdravstveno osiguranje

1. Stranac koji podnosi zahtev za ulaznu vizu ili više ulazaka mora dokazati da on/ona ima važeću putnu i zdravstveno osiguranje, za pokrivanje troškova koji mogu nastati u vezi sa povratkom u zemlju porekla od kojeg dolazi on/ona, iz medicinskih razloga, hitna medicinska pomoć i/ili hitno bolničko lečenje i smrti, za vreme svog boravka u Republici Kosovo.

2. Stranac koji aplicira za važeću ulaznu vizu za jedan (1) ili više ulazaka mora da pokaže da je on/ona poseduje zdravstveno osiguranje za putovanje koja je adekvatna i važeća, pokrivaju prvi period naciđane posete od njega/nje. Štaviše, stranac mora da potpiše izjavu datu na obrascu, navodeći da su svesni da je neophodno da poseduju putno zdravstveno osiguranje za naredne stavke.

3. Izuzetno od stava 1. i 2. ovog člana, dokaz za putno zdravstveno osiguranje neće biti potrebno da podnose:

3.1. osobe koja imaju diplomatske pasoše;

3.2. ostale profesionalne grupe koje već poseduju zdravstveno osiguranje za putovanje, zbog svojih profesionalnih aktivnosti.

Član 20

Informativni Sistem Kosova za Vize

1. Obrazac za vize i podaci prikupljeni od stranca, kao i fizička i pravna lica iz člana 17 stav 3. ovog zakona čuvaju se i obrađuju u viznom informacionom sistemu Kosova (u daljem tekstu poznata kao VISK), u skladu sa propisima donetim od strane MSP.

2. Podaci za izdavanje, produženje, odbacivanja i ukidanje vize će biti uvedene u VISK-u, u skladu sa podzakonskim propisima odobrene os strane MSP.

Član 21

Prikupljanje bijometrijskih podataka

1. Stranac koji prvo podnosi zahtev za izdavanje vize, treba lično da podnese zahtev u diplomatskim ili konzularnim predstavništvima Republike Kosova, za prikupljanje biometrijskih podataka, kao što su:

1.1. slika skenirana ili urađena za vreme podnošenja zahteva, u skladu sa zakonima koji uređuju izdavanje viza;

1.2. deset (10) njegovih otisaka prstiju, snimljene digitalno, u skladu sa zakonima, koje se regulišu od VISK.

2. Biometrijski podaci iz stava 1. ovog člana, dodaje se u VISKU-u.

3. Izuzetno od stava 1. ovog člana, otisci prstiju neće biti prikupljeni od:

3.1. deca koja su mlađa od dvanaest (12) godina;

3.2. lica kod kojih uzimanje otiske prstiju je fizički nemoguće. Ako je moguće uzimanje manje od deset (10) znakova prstiju, tada bi trebalo da uzima maksimum znakova prstiju. Međutim, ako je nemogućnost uzimanja otisaka prstiju privremena, podnosilac će morati da da otiske prstiju na sledeće aplikacije;

3.3. šefovi država ili vlada, članovi vlade koji u pratnji imaju njihove supruge i članovi njihove zvanične delegacije, kada su pozvani od strane Vlade Republike Kosova ili zvaničnika međunarodnih organizacija za zvanične svrhe;

3.4. vladari i ostali visoki članovi kraljevske porodice, kada su pozvani od strane Vlade Republike Kosova i međunarodnih organizacija za zvanične svrhe.

Član 22

Prihvatljivost zahteva za vizu

1. Zahtev za vizu će biti prihvaćena ukoliko:

1.1. je podnešena ne kasnije od tri (3) meseca pre nameravanog datuma putovanja;

1.2. je podnešena u formi koja se opisuje iz člana 17 ovog zakona;

1.3. zahtev u priložen putna isprava iz člana 24 stav 1. ovog zakona;

1.4. zahtevu je priložena fotografija;

1.5. biometrijski podaci su prikupljeni;

1.6. naplaćena administrativna taksa kao što je navedeno u podzakonskom aktu za izdavanje vize.

2. U slučajevima kada su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, nadležni konzulat će primiti zahtev, razmatra zahtev i prate propisane procedure pravilnikom o izdavanju viza.

3. U onim slučajevima u kojima su uslovi iz stava 1. ovog člana nisu ispunjeni, nadležni konzulat će proglasiti zahtev neprihvatljivim i da će postupati u skladu sa propisima za izdavanje viza. Izuzetno, ako su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana nisu ispunjeni, zahtev može se smatrati kao prihvatljiva na osnovu humanitarnih razloga ili iz razloga nacionalnog interesa.

Član 23

Rok za donošenje odluke o zahtevu za vizu

1. U slučajevima kada je zahtev za vizu prihvatljiva u skladu sa članom 22 ovog zakona, nadležni Konzulat će odlučiti o zahtevu za izdavanje vize u roku od petnaest (15) kalendarskih dana od dana prijema zahteva.

2. Izuzetno od stava 1 ovog člana, rok za donošenje odluke po zahtevu za izdavanje vize može da se produži do trideset (30) kalendarskih dana, u onim slučajevima kada je potrebno dalje razmatranje zahteva, u slučajevima gde je potrebna dodatna reprezentacija konsultacije od strane vlasti Republike Kosovo ili do šesdeset (60) kalendarskih dana ako su potrebni dodatni dokumenti u posebnim slučajevima.

Član 24

Izdavanje vize u putnoj ispravi

1. Vize će se izdati u putnu ispravu ako:

1.1. njegova važnost traje najmanje tri (3) meseca nakon predviđenog datuma odlaska sa teritorije Republike Kosovo, ili u nekim slučajevima nakon poslednje naciľjane posete za udaljavanje sa teritorije Republike Kosovo;

1.2. najmanje ima dve (2) prazne stranice;

1.3. izdata je tokom deset (10) prethodnih godina.

2. Bez obzira na podstavu 1.1. ovog člana, u hitnim slučajevima, viza može se izdati u putnu ispravu, čija validnost je kraći.

Član 25

Izdavanje vize u graničnom prelazu

1. U posebnim slučajevima, vize mogu da se izdaju na određenim graničnim prelazima za boravak ne duži od petnaest (15) dana, u zavisnosti od namene i uslova boravka.

Član 26

Uslovi za izdavanje vize na graničnom prelazu

1. Viza na graničnom prelazu u skladu sa članom 25 ovog zakona može se izdati u izuzetnim slučajevima od strane granične policije, ako stranac ispunjava sledeće uslove:

1.1. poseduje putnu ispravu koja važi ili druga dokumenata koji su potrebni da pređe granicu;

1.2. opravdava svrhu i uslove boravka, imaju dovoljno sredstava za izdržavanje, uključujući i za vreme boravka u Republici Kosovo i za povratak u zemlju porekla ili tranzit da pređe u zemlju u koju su sigurni da će biti primljeni, ili su u prilici da takva sredstva steknu zakonito;

1.3. nije izdata nikakva zabrana za ulazak ili boravak u Republici Kosovo;

1.4. oni se ne smatraju lica koja ugrožavaju nacionalnu bezbednost, javnog reda, javnog zdravlja ili Republike Kosovo i odnosa sa drugim državama;

1.5. podnosilac zahteva nije bio u poziciji da se prijavi za vizu unapred i podneti zahtev, ako je potrebno dostaviće prateću dokumentaciju koje bi potkrepile nesagledive i imperativ razloge za ulazak;

1.6. podnosioca povratak u zemlju porekla ili boravka ili tranzita ocenjuje kao sigurno.

2. Uslovi i postupci za izdavanje viza na graničnim prelazima će se baviti posebnim aktom koji donosi MUP .

Član 27 **Produženje vize**

1. Produženje vize i trajanje boravka će biti produžena kada DDAM smatra da nosilac vize je pružio dovoljno dokaza više sile ili humanitarni razlozi koji ga sprečavaju njega/nju da napuste teritoriju Republike Kosova, pre isteka roka važenja ili trajanja ovlašćenog boravka od vize. Produženje vize u ovom stavu biće bez naknade.

2. Period važenja i trajanje boravka može da se uradi ako nosilac vize obezbeđuje dokaz da ima ozbiljne lične razloge za produženje vize i boravka. Iznos plate za produženje vize na osnovu ovog stava definiše se podzakonskim aktom.

3. Produženje viza uzima oblik jedne posebne nalepnice i informacije u produženu vizu će biti unete u SIVK.

4. Uslovi i postupci za produženje viza će se rukovoditi podzakonskim aktom koji donosi MUP.

Član 28 **Odbijanje vize**

1. Viza će biti odbijena ako podnosilac :

1.1. dostavi putnu ispravu koja je lažna, lažna ili falsifikovana;

1.2. ne daje nikakvo opravdanje za namene i uslova za boravak;

1.3. ne pruži dokaz da ima dovoljna sredstava za dužinu boravka u Republici Kosovo, uključujući i period boravka u Republici Kosovo i povratak u svoju državu/zemlju porekla, koji dolazi od njega/nje, ili za tranzit u druge države u kojoj je on/ona je sigurna da će biti prihvaćena;

1.4. boravio više od tri (3) meseca, tokom šest (6) mesečnog vremenskog perioda u Republici Kosovo;

1.5. je izdao zabranu ulaska ili boravka u Republici Kosovo;

1.6. pretnja nacionalnoj bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja ili pretnja Republike Kosova i odnosa sa drugim državama;

1.7. nema odgovarajuće zdravstveno osiguranje za putovanje.

2. Viza će biti odbijena ako postoje opravdane sumnje u autentičnost pratećih dokumenata podnetih od strane podnosioca zahteva, odnosno o pouzdanosti izjave podnosioca zahteva, a ako to nije njegova pouzdana njegova namera da napusti teritoriju Republike Kosovo.

3. U slučaju odbijanja, razlozi zbog kojih se odbija viza dostavlja se podnosiocu u formi pisane odluke u obrazcu predviđenim podzakonskim aktom.

4. Podnosioci kojima su odbijene vize, imaju pravo na žalbu Komisiji za žalbe, u roku od osam (8) dana od datuma prijema odluke o odbijanju vize.

5. Informacije o odbijanje vize registruju se u SIVK.

Član 29 **Poništenje i ukidanje viza**

1. Viza će se poništiti kada se pojasni da uslovi za izdavanje vize nisu ispunjeni na vreme kada je viza izdata, naročito ako postoji verovatna osnovana sumnja da je viza dobijena na prevaran način. Poništenje vize vrši organ koji je izdao.

2. Viza će se poništiti kada se pojasni da uslovi za izdavanje vize više neće se ispuniti. Opoziv vize se vrši od organa koji je to izdao. Opoziv vize se vrši i na zahtev nosioca vize.

3. U slučaju poništenja ili opoziva vize, pečat u kome piše "ANNULLED" ili "REVOKED" biće postavljen u nalepnici i biće poništena crtom.

4. U slučaju poništenja ili ukidanja vize, pismena odluka će biti izdata, uključujući razloge za poništenje ili povlačenje.

5. U slučaju otkaza ili oduzimanje viza, podnosilac prijave ima pravo da podnese žalbu Komisiji za Žalbe u roku od osam (8) dana od datuma prijema odluke.

6. Informacije o otkazivanju ili opoziv upisuju se u SIVK-u .

POGLAVLJE III

Ulazak i izlazak stranaca

Član 30

Ulazak stranaca na teritoriju Republike Kosovo

1. Stranac će se smatrati da je ušao na teritoriju Republike Kosovo, u slučaju da on/ona prošao podstavu granične kontrole i prošli kroz procedure kontrole granica, a u nekim slučajevima, ako je on/ona prešao graničnu liniju.
2. Stranac koji je upisan u putnu ispravu drugog lica, može ulaziti i napusti teritoriju Republike Kosovo, zajedno sa licem u dokumentu s kojim je on/ona registrovan/a.
3. Granične kontrole iz stava 1 ovog člana vrše se u skladu sa Zakonom o nadzoru državne granice, i obuhvata proveru uslova za ulazak, kao što je navedeno u članu 31 ovog zakona.

Član31

Uslovi za ulazak stranca u Republiku Kosova

1. Stranac može biti dozvoljen da uđe u Republiku Kosovo za boravak do tri (3) meseca za period od šest (6) meseci pod uslovom da on/ona ispunjava sledeće uslove:
 - 1.1. poseduje važeću putnu ispravu, ili bilo koji drugi dokumenat da pređe granicu;
 - 1.2. poseduje važeću vizu ili boravišnu dozvolu, gde je to potrebno;
 - 1.3. on/ona opravdava svrhu, uslove za ulazak i boravak i dokazuje da imaju dovoljno sredstava za život, kako za vreme nameravanog boravka u Republici Kosovo i za povratak u zemlju porekla ili tranzit u treću zemlju u kojima su sigurni da se usvoji, ili su u poziciji da takva sredstva steknu zakonski;
 - 1.4. nije izdata zabrana ulaska ili boravka u Republici Kosovo;
 - 1.5. ne predstavlja pretnju za nacionalnu bezbednost javnog reda i javnog zdravlja u Republici Kosovo.
2. Stranac koji ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana može biti ovlašćen da uđe na Kosovo na određenom graničnom prelazu, ako je to potrebno iz humanitarnih razloga, a naročito one kojima je potrebna međunarodna zaštita na osnovu nacionalnog interesa ili zbog međunarodnih obaveza Republike Kosovo.

3. Dovoljna količina sredstava za izdržavanje biće utvrđena posebnom odlukom MUP-a, a vrednost ovog iznosa će biti procenjen u skladu sa dužinom i svrhom boravka, pozivajući se na prosečne cene za život.

4. Procena dovoljnim sredstvima za izdržavanje može da se zasniva na gotovini, čekovima putnika i kreditnih kartica u vlasništvu stranca. Izjave o sponzorstvu i Garancije iz domaćina koji će biti odobreno od strane DDAM pre njihovog ulaska u Republiku Kosovo, može dovesti, u određenim slučajevima, dokaz o dovoljnim sredstvima za izdržavanje.

5. Vlada Republike Kosovo sa rešenjem može da odluči da državljani jedne zemlje ulaze i izlaze iz Republike Kosovo uz važeću ličnu ispravu ili drugih dokumenata kojima se dokazuje identitet i državljanstvo. Takođe Vlada Kosova može sa rešenjem u slučajevima kada stranci dolaze iz zemalja koje zahtevaju vize za ulazak u zemlju, oni mogu ući i boraviti u Republici Kosovo, za neko vreme, sa šengenskom vizom ili boravišnom dozvolom nekih od država koje su deo Šengenske zone, ako ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana.

6. Nekonačna lista dodatnih dokumenata kojima će granična policija može zatražiti od stranca radi provere ispunjenosti uslova iz podstava 1.3. ovog člana detaljnije će se utvrditi u podzakonski akt koji se odnosi na zabranu ulaska stranaca u Republiku Kosovo.

Član 32

Odbijanje ulaska stranca u Republiku Kosova

1. Stranac, koji ne ispunjava uslove za ulazak utvrđenim u članu 31 ovog zakona, biće mu odbijen ulazak na teritoriju Republike Kosovo, i njemu/njoj će biti izdata odluka za ne odobravanje ili odbijanje za njego/njen ulazak u zemlju.

2. Stranac ima pravo žalbe protiv ove odluke iz stava 1. ovog člana. Žalba se može podneti u diplomatsko-konzularnim misijama koje imaju teritorijalne nadležnosti ili kod Komisije za žalbe. Žalba protiv jedne takve odluke neće imati suspenzivno delovanje u njegovom sprovođenju.

Član 33

Ilegalni ulazak u Republici Kosovo

1. Ilegalni ulazak u Republici Kosovo će se smatrati ako stranac:

1.1. prelazi granicu van mesta i u vreme koje nije utvrđeno za prelazak granice;

1.2. izbegne kontrolu na granicama, kako je definisano Zakonom o nadzoru državne granice;

1.3. ulazi na teritoriju Republike Kosovo imajući zabranu ulaska i boravka u Republici Kosovo;

1.4. iskoristio tro (3) mesečni period da ostane u roku od šest (6) meseci;

1.5. ulazi na osnovu neke putne isprave sa falsifikovanom vizom ili boravišnom dozvolom, izmenjeno ili nekog drugog.

Član 34

Izlazak stranca iz Republike Kosovo

1. Stranac može slobodno da napusti Republiku Kosovo, osim ako:

1.1. stranac poseduje nevažeću tuđu putnu ispravu, koristi lažne i druge falsifikovane putne isprave na uvredljiv način;

1.2. stranac ne ispunjava uslove za ulazak u drugu državu;

1.3. ako postoji osnovana sumnja da će stranac izbeći krivično gonjenje ili malog prekršaja, naredba za hapšenje ili otplate obaveze utvrđene ovim zakonom;

1.4. ovo je potrebno zbog državne bezbednosti, ustavni poredak ili javnih pitanja, sa odlukom nadležnog organa.

2. Strancu se dozvoljava izlazak iz Republike Kosova kada postoje da razlozi iz stava 1. ovog člana prestaju da postoje.

Član 35

Obaveze prevoznika

1. Prevoznik može dovesti stranca do graničnog prelaza Republike Kosovo, ukoliko stranac ima važeću putnu ispravu ili drugi dokument za prelazak granice, validnu vizu ako je potrebno ili boravišnu dozvolu.

2. Prevoznik može dovesti stranca na granični prelaz, ako je on/ona ispunjava uslove za ulazak u Republiku Kosovo.

3. Ukoliko stranac odbija ili mu nije dozvoljen ulazak u Republiku Kosovo, prevoznik koji ga je doveo u granični prelaz, na zahtev organa za kontrolu granica, treba ga vratiti u zemlju iz koje su on/ona ušla u državi u kojoj je strancu izdata putna isprava, ili u druge zemlje gde je sigurno da on/ona će biti prihvaćena.

4. Ako prevoznik ne može ga vratiti stranca iz Republike Kosovo, u skladu sa stavom 3 ovog člana, odmah treba da svom trošku pronađe drugog prevoznika.

5. Prevoznik, koji je dovezao stranca da državne granice na teritoriji Republike Kosova u suprotnosti sa stavom 2. ovog člana, treba on lično da snosi troškova smeštaja i vraćanja stranca nazad.

6. Obaveze po osnovu ovog člana primenjuju se na prevoznike koji dovezu stranca do državne granice ili na teritoriju Republike Kosovo, koji je u tranzitu, ili ako je odbijen dalji prevoz od drugog prevoznika ili kome je odbijen ulazak u naciljanu zemlju i vratio se u Republiku Kosovo.

7. Organizatori tih turističkih putovanja ili biznisa u Republici Kosovo, biće u obavezi prema strancima o kojima su im date u nadležnu službu, da se pokriju troškovi prilikom napuštanja Republike Kosovo, ukoliko stranac podnosi zahtev za upis zabrane ili ako stranac će biti uklonjen silom od strane Republike Kosovo, ukoliko se ovi troškovi ne mogu pokriti od strane samog stranca.

Član 36

Zabrana o davanju nezakonite pomoći strancima

Nijedan stranac ne može se pomoći u ilegalnom prelasku državne granice, za tranzit kroz teritoriju gde je stranac ušao ilegalno u Republici Kosovo i da boravi nezakonito.

POGLAVLJE IV BORAVAK STRANACA

Član 37

Vrste boravka

1. Vrste boravka u Republiku Kosova su:

1.1. kratkoročni boravak;

1.2. privremeni boravaka

1.3. stalni boravak.

Član 38

Kratkoročni boravak

1. Kratkoročni boravak podrazumeva boravak stranca do tri (3) meseca unutar šest (6) mesečnog vremenskog perioda bez vize ili sa vizom ukoliko je potrebna.

2. Kratkoročni boravak može biti kraći od tri (3) meseca, kada se to pominje u vizi. Period boravka će se računati od dana prvog ulaska u Republiku Kosovo.

3. Stranac koji je već proveo tri (3) meseca unutar šest (6) mesečnog vremenskog perioda, može da se vrati u Republici Kosovo, nakon isteka roka od šest (6) meseci od prvog ulaska.

Član 39 **Prekid kratkoročnog boravka**

1. Kratkoročni boravak će se prekinuti strancu ako:

- 1.1. više ne ispunjava uslove iz člana 31 stav 1. ovog zakona;
- 1.2. istekao rok važenja vize;
- 1.3. je iskoristio vremenski period iz člana 38 ovog zakona;
- 1.4. je otkazao svoj boravak.

Član 40 **Otkaz kratkoročnog boravka**

1. Kratkoročni boravak će biti otkazan ako stranac:

- 1.1. više ne ispunjava uslove iz člana 31 ovog zakona;
- 1.2. boravi u Republici Kosovo u suprotnosti sa sopstvenim ciljem njegovog ulaska;
- 1.3. utiče na nacionalnu bezbednost, javnog reda ili javnog zdravlja;
- 1.4. nije platio finansijske obaveze države.

2. Poništenje iz stava 1. ovog člana vrši se od strane Granične Policije.

3. Stranac ima pravo žalbe na odluku o poništenju kratkoročnog boravka, ali takođe može da pokrene upravni spor u Osnovnom Sudu.

Član 41 **Privremeni boravak**

1. Privremeni boravak će se odobriti strancu koji ima prebivalište ili namerava da boravi na teritoriji Republike Kosovo, sa ciljem:

- 1.1. spajanja porodice;
 - 1.2. srednjeg ili visokog obrazovanja;
 - 1.3. sprovođenje naučnih istraživanja;
 - 1.4. humanitarnih razloga, uključujući izbeglice, lica koja su subsidijarnom zaštitom i žrtve trgovine ljudima ili žrtvama migracije, krijumčarenja ljudima i strancima koji su izrazili spremnost da saraduju sa nadležnim organima;
 - 1.5. zapošljavanja i
 - 1.6. zapošljavanje raspoređenih radnika.
2. Stranci sa privremenim boravkom i prebivalište da, prema članu 84 ovog zakona izdaje mu se jedinstvena dozvola boravka.
 3. Privremeni boravak za zaposlene učesnike može se izdati strancu koji ispunjava uslove iz člana 48. i člana 77 stav 1. ovog zakona.
 4. Bez obzira na stav 1 ovog člana, strancu može se odobriti privremeni boravak i u druge svrhe, takođe boravak za druge svrhe neće biti duži od šest (6) meseci u toku jedne (1) godine.
 5. Oblik, sadržaj i procedure za izdavanje boravišne dozvole iz stava 2. ovog člana, uređuju se zakonima koji su odobreni od strane MUP-a.

Član 42

Popunjavanje zahteva za privremeni boravak

1. Zahtev za odobrenje privremenog boravka mora da se podnese u diplomatskom ili konzularnom predstavništvu Republike Kosovo.
2. Strancu kome nije potrebna viza za ulazak u Republiku Kosovo, može da podnese zahtev za dobijanje DDAM za uzimanje dozvole privremeni boravak.
3. Bez obzira na stav 1 ovog člana, strancu koji ima ulaznu vizu i ako on dolazi radi obavljanja redovnih studija na univerzitetu, diplomatske i post - diplomatske, takođe i stranac, koji se odnosi na član 70, stav 1, podstavovi 1.12. 1.13. 1.14. i ovog zakona, kao i članovi njihove uže porodice mogu se prijaviti za dozvole privremenog boravka u DDAM.
4. Stranac iz stava 2 i 3 ovog člana, treba da podnose zahtev za odobrenje privremenog boravka pre isteka kratkoročnog boravka i može ostati u Republiku Kosova sve dok se ne donese odluka o zahtevu.

Član 43

Način podnošenja zahteva za privremeni boravak od strane stranaca

1. Zahtev za privremeni boravak, mora lično podneti stranac, ili ako se radi o deci bez pratnje ili osetljivim licima, zahtev se može podneti od strane roditelja ili staratelja.
2. Izuzetno od stava 1. ovog člana, zahtev za dozvolu privremenog boravka za potrebe rada, može podneti poslodavac.

Član 44

Odluka o zahtevu za privremeni boravak

1. U vezi sa zahtevom za odobrenje privremenog boravka, DDAM mora da odluči u roku od trideset (30) dana od dana prijema zahteva.
2. Protiv odluke iz stava 1. ovog člana, u roku od osam (8) dana može se podneti žalba Komisiji za žalbe koja odlučuje u roku od trideset (30) dana od dana prijema prigovora. Žalba ne odlaže izvršenje rešenja.
3. Protiv odluke o odbijanju privremene boravišne dozvole za rad zbog ispunjavanje godišnje kvote za zapošljavanje ili ako još nije postavljena godišnja kvota za produženje važeće dozvole, novo zaposlenje ili sezonsko zaposlenje stranac nema pravo na žalbu, međutim može da pokrene upravni spor u Osnovnom Sudu.

Član 45

Regulisanje privremenog boravka za decu koja su rođena u Republici Kosovo

1. Roditelj ili staratelj deteta rođenog u Republici Kosovo je obavezan da podnese zahtev za odobrenje privremenog boravka za dete, najkasnije u roku ne više od (3) meseca od dana rođenja deteta.
2. Privremeni boravak iz stava 1 ovog člana može se dati roditelju ili staratelju deteta dok im bude dozvoljeno da ostanu privremeno ili do jednu (1) godine, u slučaju da je jedan od roditelja ili staratelja ima stalnu dozvolu boravka.

Član 46

Vremenski period validnosti privremenog boravka

1. Boravišna privremena dozvola za privremeni boravak odobriće se za period do jednu (1) godinu, osim ako zakonom nije drukčije predviđeno.
2. Period važenja putne isprave mora biti najmanje tri (3) meseca duže od perioda za koji se izdaje dozvola za privremeni boravak.

3. Boravišna dozvola za lica koja uživaju status izbeglice izdaje se na period od tri (3) godine i može se obnoviti, osim ako postoje naročito važni razlozi nacionalne bezbednosti ili javnog poretka koje zahtevaju drugačije.

Član 47

Produženje dozvole za privremeni boravak

1. Zahtev za produženje dozvole za privremeni boravak mora da se podnese u DDAM, najkasnije trideset (30) dana pre isteka privremene boravišne dozvole.
2. Strancu koji je podneo zahtev za produženje privremenog boravka pre isteka postojeće dozvole za privremeni boravak, mogu da ostanu u Republiku Kosovo, dok se ne donese odluka o njihovom zahtevu.
3. Bez obzira na član 46 stav 2. ovog zakona, stranac koji ne poseduje važeću putnu ispravu, a koji podnese zahtev za produženje privremenog boravka u Republici Kosovo, za njega se izdaje odobrenje odluka za privremeni boravak.
4. Stranac iz stava 3. ovog člana, koji podnese zahtev za produženje privremenog boravka, mora podneti sopstvenu putnu ispravu za strance.
5. Stranac koji ima privremeni boravak, može da pre isteka perioda za koji se izdaje dozvola za privremeni boravak, da zatraži narednu dozvolu za privremeni boravak za druge namene.

Član 48

Uslovi za izdavanje dozvole za privremeni boravak

1. Strancu će se izdati dozvola za privremeni boravak ako:
 - 1.1. dokaže namere za privremeni boravak;
 - 1.2. poseduje važeću putnu ispravu;
 - 1.3. poseduje dovoljno finansijskih sredstava za život;
 - 1.4. ima zdravstveno osiguranje;
 - 1.5. ne postoji zabrana ulaska i boravka u Republici Kosovo;
 - 1.6. ne predstavljaju opasnost po nacionalnu bezbednost, javni poredak ili javno zdravlje.

Član 49

Privremeni boravak radi spajanja porodice

1. Dozvola za privremeni boravak radi spajanja porodice može se odobriti strancu koji je član uže porodice:

- 1.1. građanin Kosova;
- 1.2. stranac koji ima dozvolu za stalni boravak;
- 1.3. stranac koji ima dozvolu za privremeni boravak;
- 1.4. stranac kome je odobrena međunarodna zaštita u skladu sa Zakonom o azilu.

2. Bez obzira na stav 1. podstav 1.3. ovog člana, članu uže porodice stranca, koji je nastanjen u Republici Kosovo, na osnovu privremene boravišne dozvole za izdavanje radne dozvole koja se izdaje za ovu prvu godinu, na osnovu godišnjih kvota zapošljavanje stranaca, može se dati za privremeni boravak radi spajanja porodice, i ukoliko stranac podnese zahtev za spajanje porodice u Republike Kosovo, i ako on/ona ima najmanje dve (2) godine privremenog boravka.

3. Privremeni boravak radi spajanja porodice neće se dati članu porodice stranca kome je izdata boravišna dozvola za sezonski rad, azilantima i strancima pod privremenom zaštitom.

4. Podnošenje zahteva za privremeni boravak, u cilju spajanja porodici dostavlja i razmatra se kada su članovi porodice izvan teritorije Republike Kosova. Izuzev vanrednih okolnosti, podnose zahtev za privremeni boravak, u cilju spajanja porodici može se predati i biti razmatran i kada su članovi porodice na teritoriji Republike Kosova.

5. Prilikom razmatranja zahteva će biti uzeti u obzir najbolji interesi maloletne dece.

Član 50

Članovi porodice

1. Članovi porodice u smislu ovog zakona su:

- 1.1. supružnici ili partneri sponzora i;
- 1.2. maloletna deca sponzora i njegovog/njenog bračnog druga, uključujući i decu koja su usvojena u skladu sa odlukom vlasti u Republici Kosovo, ili odluke koje je izvršna automatski zbog međunarodnih obaveza Republike Kosovo, ili treba da se priznaju u skladu sa međunarodnim obavezama;
- 1.3. maloletna deca, uključujući usvojena deca sponzora gde sponzor ima starateljstvo i deca zavise od njega ili nje. Republika Kosovo može odobriti spajanje dece od kojih je podeljeno starateljstvo, pod uslovom da druga strana koja deli starateljstvo dao njegov/njen saglasnost;

- 1.4. maloletne dece, uključujući usvojene dece supružnika gde supružnik ima starateljstvo i deca zavise od njega ili nje, Republika Kosovo može odobriti spajanje dece od kojih je podeljeno starateljstvo, pod uslovom da druga strana koja deli starateljstvo dao njegov/njen saglasnost.
2. Izuzetno od stava 1 ovog člana, nadležni organ može da razmotri člana porodice državljanina Kosova, strancu kome je odobren privremeni ili stalni boravak, i za stranca koji ima status izbeglice, ako postoje posebni lični ili ozbiljni humanitarni razlozi za spajanje porodice u Republici Kosovo.
3. U slučaju poligamijskog braka, gde sponzor već ima supružnika živi sa njim na teritoriji Republike Kosovo se neće odobriti spajanje porodice za drugog supružnika.
4. Spajanje porodice neće se odobriti ako je supružnik ili nevenčani partner u braku ili je u dugoročnoj vezi sa drugom osobom.
5. Partnerstvo u smislu ovog zakona jeste partnerstvo neoženjenog muškarca i neudate žene koji žive zajedno i koja traje najmanje tri (3) godine ili manje, ako u ovom partnerstvu je rođeno zajedničko dete.
6. Maloletna deca moraju biti mlađi od punoletne i ne treba biti oženjeni.
7. Izuzev ako je dete staro preko dvanaest (12) godina i dolazi nezavisno od ostatka njegove/njene porodice, Republika Kosovo može da pre nego što odobri ulazak i boravak u skladu sa ovim zakonom, proveri da li je on/ona ispunjava uslov za integraciju.

Član 51

Kazne i ponovno razmatranje

1. DDAM može odbiti zahtev za ulazak i boravak radi spajanja porodice, ili, ako je potrebno, povuče ili odbije produženje dozvole boravka članu porodice u sledećim okolnostima:
- 1.1. kada uslovi propisani ovim zakonom nisu ispunjeni ili više se ne ispunjavaju. Kada se obnavljanje jedna dozvole boravka, u slučaju da sponzor nema dovoljno sredstava bez pristupa u sistemu socijalne pomoći Republike Kosovo, uzeće se u obzir doprinosi članova porodice prihodima domaćinstva;
- 1.2. kada sponzor i član njegove/njene porodice ne živi ili više ne živi u stvarnom porodičnom odnosu;
- 1.3. kada se utvrdi da je sponzor ili nevenčani partner u braku ili u stabilnoj dugoj vezi sa drugom osobom.
2. DDAM takođe može odbiti zahtev za ulazak i boravak radi spajanja porodice, povuku ili odbiju da obnove dozvole članu porodice, gde je pokazala da:

- 2.1. lažne ili falsifikovane informacije, lažnih ili falsifikovanih dokumenata, počinjena je prevara ili drugim protivpravnim sredstvima su korišćeni;
- 2.2. brak, vanbračna veza ili usvojenje je ugovoren sa jednim ciljem omogućavanja ulaska ili boravka lica na teritoriji Republike Kosovo. Kada se vrši procena u vezi sa ovim pitanjem, DDAM može uzeti u obzir posebno činjenicu da brak, vanbračna veza ili usvojenje je ugovoreno nakon izdavanja boravišne dozvole za sponzor.
3. DDAM može da ukine ili odbije da obnove dozvolu za boravak člana porodice kada dozvola za boravak sponzora istekne i član porodice još uvek ne uživa autonomno pravo boravka iz člana 54 ovog zakona.
4. DDAM može da vrši određene provere i inspekcije kada postoji razlog za sumnju da postoji prevara ili brak, vanbračna veza ili usvojenje je povezana sa interesom. Specifične provere mogu se preduzeti povodom obnavljanja boravišne dozvole članova porodice.

Član 52

Ulazak i privremeni boravak za članove porodice koji uživaju zaštitu u skladu sa Zakonom o Azilu

1. Definicija članova porodice propisanim u stavu 1, člana 50, ovog zakona, primenjivaće se i na članove porodice lica kojima je dato zaštita u skladu sa Zakonom o Azilu.
2. Član porodice koji je dobio zaštitu u skladu sa Zakonom o Azilu, za odobrenje privremene boravišne dozvole radi spajanja porodice, ne treba ispunjavati uslove propisane u članu 48 stava 1, podstavovi 1.3 i 1.4 ovog zakona.
3. Ukoliko stranac kome je zaštita dodeljena u skladu sa Zakonom o Azilu je dete bez pratnje, tada Republika Kosovo:
 - 3.1. odobrava ulazak i boravak u svrhu spajanja porodice njegove/njene prvo koleno u direktnoj uzlaznoj liniji;
 - 3.2. će odobriti ulazak i boravak u svrhu spajanja porodice njegovog/njenog zakonskog zastupnika ili bilo koji drugi član porodice, u kojoj nema izbeglica u direktnoj uzlaznoj liniji, odnosno takvih srodnici ne mogu se naći.
4. Kada izbeglica ne može da obezbedi zvanično dokumentovani dokaz o porodičnim odnosima, DDAM će uzeti u obzir i druge dokaze koje mogu se proceniti u skladu sa zakonodavstvom na snazi, o postojanju takvog odnosa. Rešenje kojim se odbija zahtev ne može da se zasniva samo na činjenici da dokumentarni dokazi nedostaju.
5. Osobama koje podnose zahtev za privremeni boravak, u cilju pripajanja porodici stvoriće se prostor za dobijanje potrebne vize.

Član 53

Validnost dozvole za privremeni boravak sa ciljem porodičnog spajanja

1. Dozvola za privremeni boravak radi spajanja porodice odobrava se sa rokom važenja od jedne (1) godine ili do isteka privremenog boravka za jednog stranca koji podnosi zahtev za spajanje porodice.
2. Stranac koji je u prošlosti imao privremenu dozvolu boravka u svrhu spajanja porodica nastavlja da najmanje dve (2) godine, privremeni boravak za istu svrhu može da se izdaje na period do dve (2) godine, ili do isteka privremenog boravka strancu koji podnosi zahtev za spajanje porodice.

Član 54

Autonomni boravak

1. Suprugu, vanbračnom suprugu i detetu koje je navršilo doba maloletništva, može se odobriti autonomni boravak ako ispunjavaju uslovi iz člana 48 stav 1. podstavovi 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. i 1.6. ovog zakona, ako je njemu izdata dozvola za privremeni boravak radi spajanja porodice u kontinuiranom periodu od tri (3) godine.
2. Izuzetno, iz stava 1. ovog člana, stranac može steći autonomni boravak ako ispunjava uslove iz člana 48, stav 1. podstavovi 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. i 1.6. ovog zakona, ako je njemu izdata boravišna dozvola za privremeni boravak za spajanje porodice u neprekidnom trajanju od dve (2) godine, ako je lice na osnovu koje je njemu izdata dozvola za privremeni boravak radi spajanja porodice, umro.
3. Izuzetno, autonomna dozvola boravka može se izdati, na zahtev lica koji su ušli preko spajanja porodice, u slučaju udovištva, razvoda, odvajanja.

Član 55

Prava stranca sa privremenom boravišnom dozvolom sa ciljem spajanja porodice i autonomnim boravkom

Strancu kome je izdata dozvola o privremenom boravku, radi spajanja porodice i stranac sa autonomnim boravkom, iz člana 54 ovog zakona, ima pravo na obrazovanje, stručno osposobljavanje, zapošljavanje i samo zapošljavanje

Član 56

Privremeni boravak zbog srednjoškolskog obrazovanja

1. Dozvolu za privremeni boravak radi srednjoškolskog obrazovanja će imati stranac koji, pored uslova iz člana 48 ovog zakona, ispunjava dole navedene uslove:

1.1. upisuje se u srednju školu;

1.2. učestvuje u programu razmene za studente, odobrene od strane nadležnog ministarstva obrazovanja;

1.3. predstavlja saglasnost roditelja ili staratelja za planirani boravak, što je cilj srednjeg obrazovanja u Republici Kosovo;

1.4. pruži dokaz da je organizacija, koja upravlja programom za upravljanje studenata je odgovoran za njega/nju da ostanu u Republici Kosovo, naročito u odnosu na sredstva za život, učenje i zdravstvene zaštite i troškova povratka i

1.5. Porodica u kojoj on legalno boravi je prihvatljiva i u skladu sa posebnim propisima i odabranih na osnovu programa razmene studenata.

2. Dozvola za privremeni boravak radi srednjoškolskog obrazovanja izdaje se sa rokom važenja do jedne(1) godine.

Član 57

Dozvola za privremeni boravak zbog studiranja

1. Dozvola za privremeni boravak radi studiranja će se dati strancu koji ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona, i ispunjava sledeće uslove:

1.1. studira na visokoškolske ustanove u Republici Kosovo;

1.2. dolazi u okviru programa za razmenu studenata i omladinskih pokreta;

1.3. dolazi u praksi od ovlašćene organizacije ili na osnovu međunarodnih ugovora ili sporazuma zaključenih između univerziteta.

2. Dozvola za privremeni boravak u cilju studiranja će se izdati sa validitetom od godinu dana, odnosno do kraja školske godine.

3. Izvođenje prakse stranca, iz stava 1. ovog člana, neće se smatrati rad u smislu odredaba ovog zakona.

Član 58

Privremeni boravak u svrhu naučnog istraživanja

1. Privremeni boravak u svrhu naučnog istraživanja će se dati strancu koji ima sporazum za posetu sa jednom licenciranom institucijom u Republici Kosovo, kao i da ispunjava uslove propisane članom 48 ovog zakona.

2. Dozvola za privremeni boravak u svrhu obavljanja naučnog istraživanja će se izdati sa važećim periodom do jedne (1) godine.

3. Stranac koji ima ugovor za potrebe naučnih istraživanja sa bilo kojom državom koja je članica Evropske Unije ili državama koje su deo Šengenskog prostora može ostati u svrhe naučnih istraživanja u Republici Kosovo do devedeset (90) dana bez dogovora, shodno stavu 1. ovog člana, pod uslovom da ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona.

Član 59

Privremeni boravak iz humanitarnih razloga

1. Privremeni boravak iz humanitarnih razloga neće se dati strancu predstavljen u sledećim slučajevima:

1.1. ako je on/ona žrtva trgovine ljudima (u daljem tekstu poznat kao žrtve) i dobio pomoć i program za zaštitu;

1.2. ako je dete napušteno ili je žrtva organizovanog kriminala, ili iz bilo kog drugog razloga, bez roditelja ili staratelja i dece bez pratnje;

1.3. saradivao ili pristaje saradivati sa pravosudnim organima ili na predlog organa državne bezbednosti;

1.4. u slučaju da on/ona saraduje sa organima i ako je potrebno njegovo učešće u krivičnim postupcima protiv poslodavaca koji je zaposlio na nezakonit način;

1.5. ako je trudnica više od šest (6) meseci;

1.6. drugi ozbiljni humanitarni razlozi.

2. Stranac iz stava 1. ovog člana izuzima se od obaveze iz člana 48 stav 1. podstavovi 1.3. i 1.4. ovog zakona.

Član 60

Žrtve trgovine ljudima

Nakon identifikacije žrtava od strane organa vlasti utvrđene Zakonom o trgovini ljudima, žrtve trgovine ljudima dobiće privremenu boravišnu dozvolu.

Član 61

Period refleksije i davanje boravišne dozvole

1. Republika Kosova treba obezbediti da strancima odobri period za razmišljanje i da omogućava im da se oporave i oslobode uticaja počinilaca krivičnih dela, tako da oni mogu na osnovu informacija da donesu odluku o tome da li da sarađuju sa nadležnim organima. Trajanje perioda refleksije treba da bude od trideset (30) do devedeset (90) dana i polazište ovog perioda obračunava se od trenutka kada je pitanje referisano odgovarajućoj jedinici protiv trgovine ljudima.
2. Tokom perioda refleksije i dok se čeka na odluku nadležnih organa, stranac ima će pristup lečenju iz stava 1. člana 62 ovog zakona i po potrebi i pristup psihološkoj pomoći, prevođenja i tumača, bezbednosti, potrebna zaštita, besplatna pravna pomoć u skladu sa zakonodavstvom na snazi.
3. Republika Kosovo, u bilo kom trenutku će prekinuti period refleksije ako nadležni organi utvrde da je lice aktivno, dobrovoljno i na njegovu/njenu inicijativu obnovljenog kontakta sa izvršiocima krivičnog dela, ili zbog razloga koji se odnose na javne politike i za zaštitu državne bezbednosti.
4. Nakon perioda refleksije koji je istekao na zahtev nadležnog organa izdaje se boravišna dozvola za najmanje šest (6) meseci, a ona će se obnoviti ako odgovarajući uslovi i dalje budu ispunjeni.

Član 62

Prava žrtava trgovine ljudima kojima je data dozvola za privremeni boravak

1. Žrtvi kojoj je odobren privremeni boravak ima pravo na sigurno stanovanje, zdravstvenu negu, finansijsku pomoć, obrazovanje i zapošljavanje u skladu sa nacionalnim zakonom.
2. Posebnu pažnju treba posvetiti trudnicama i osobama sa ograničenim sposobnostima, kao žrtve grupama specifično osetljivi.
3. Stranac koji je dobio dozvolu za privremeni boravak na osnovu humanitarnih razloga iz člana 59 stav 1. podstavovi 1.4. i 1.5. ostvaruje svoja prava iz stava 1. ovog člana .

Član 63

Najbolji interesi maloletnih žrtava trgovine ljudima

1. Vlasti uključeni u sprečavanju, suzbijanju i zaštiti dece žrtava treba da razmotre najbolje interese maloletnika.

2. Za maloletnu žrtvu iz stava 1. ovog člana, se uzimaju potrebne mere za najbolje interese deteta, pristup obrazovnom sistemu i potrebne mere treba preuzeti za utvrđivanje identiteta, državljanstva i pronalaženje članova njegove porodice.

Član 64

Povratak žrtve trgovine ljudima

1. Bezbedan povratak stranca koji uživa status žrtve, treba da se uradi od strane MUP-a, vodeći računa o njegovim pravima, bezbednosti i dostojanstva žrtve. Povratak, ako je moguće, mora biti dobrovoljan i princip ne vraćanja uvek treba da se uzme u obzir.

2. Maloletna lica koja su žrtve trgovine ljudima neće biti vraćeni u drugoj državi, ako posle procene bezbednosnih rizika i sumnje da takav povratak ne bi bio u najboljem interesu maloletnika.

Član 65

Okončanje privremene dozvole boravka za žrtve trgovine ljudima

1. Privremeni boravak žrtve zbog humanitarni razloga će se okončati ako:

1.1. je izgubio status žrtve;

1.2. se proverilo da zloupotrebljava statusom žrtve ili je dobio sa prevarom, prestaje saradnja sa nadležnim organima i kada nadležni organi obustavljaju procedure.

1.3. ako je potrebno i iz razloga zaštite javnog poretka, javne bezbednosti i javnog zdravlja.

2. Nakon prijema konačne odluke o privremenom boravku o žrtvi maloletnika, mišljenja nadležnih organa u sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima, trebalo bi da se zatraži.

3. Privremeni boravak iz humanitarnih razloga ističe, u skladu sa članom 59 stav 1. podstav 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. i 1.7. ovog zakona, ako je svrha za koju je dozvola odobrena za privremeni boravak stranca prestaje da postoji, ili ako je to neophodno radi zaštite javnog reda, javne bezbednosti i javnog zdravlja.

4. Protiv odluke iz stava 1. i 3. ovog člana može se uputiti žalba, za koju odlučuje Komisija za žalbe.

Član 66

Prestanak privremenog boravka

1. Privremeni boravak će prestati strancu ako:

1.1. uslovi za dobijanje privremenog boravka u skladu sa članom 48 ovog zakona prestanu da postoje;

- 1.2. ako u roku od trideset (30) dana od dana odobrenja privremenog boravka, on/ona mora da obavesti mesto boravka;
 - 1.3. ako se nalazi van teritorije Republike Kosova za više od trideset (30) dana za redom;
 - 1.4. ako se njegov boravak u Republici Kosovo je u suprotnosti sa svrhom privremenog boravka.
2. Odluka, iz stava 1. podstavovi 1.2. i 1.3. ovog člana, može se preduzeti bez prethodnog saslušanja stranca, dok je on unapred obavešten da se protiv njega razvija postupak za prestanak njegovog privremenog boravka.
3. Protiv odluke iz stava 1. ovog člana, može se uputiti žalba Komisiji za Žalbe.
4. Bez obzira na stav 1. podstav 1.3. ovog člana, stranac koji je za devedeset (90) dana, zbog razumnih i opravdanih razloga boravio van Republike Kosova, privremeni boravak neće se prestati samo ako obaveštava DDAM ili graničnu policiju, ne duže od deset (10) dana od dana povratka u Republiku Kosovo.

Član 67

Rad stranca u Republici Kosovo

1. Stranac u Republici Kosovo može da radi na osnovu izdate dozvole za boravak i rad i uz sertifikat ili pismo za zapošljavanje, ako zakonom nije drukčije utvrđeno.
2. Dozvola boravka za zapošljavanje može se izdati na osnovu godišnjih kvota ili odvojeno od nje.
3. izuzimaju se od radni dozvola ili sertifikata za prijavljivanje stranca za rad koji je sa:
 - 3.1. stalnim prebivalištem;
 - 3.2. statutom izbeglice ili supsidijarnom zaštitom;
 - 3.3. privremenim boravkom radi spajanja porodice sa državljaninom Republike Kosova, stranim državljanin, koji ima stalno boravak, strani državljanin, koji ima status izbeglica i stranaca kojima su odobrena supsidijarna ili privremena zaštita;
 - 3.4. privremenim boravkom iz humanitarnih razloga;
 - 3.5. autonomnim boravkom;
 - 3.6. statusom učenika ili redovnog studenta, ako sa obavljanjem posla preko ovlašćenih posrednika, nema uspostavljen poslovni odnos;

- 3.7. privremenim boravkom radi naučnog istraživanja, pomenut u članu 58 ovog zakona.
4. Rad, u smislu ovog zakona, ne smatra se kao preliminarno delovanje za osnivanje i registraciju preduzeća ili komercijalni saobraćaj.
5. Strane radne snage za rad u Republici Kosovo, jedini posao za koji se one izdaju boravišne dozvole za zapošljavanje, obaveštenja, ili potvrdu o zaposlenju, a poslodavac samo da stvori uslove za zapošljavanje.
6. Poslodavac može da zaposli stranca koji ima dozvolu za rad, odnosno kome je izdato sertifikat obaveštenja za zapošljavanje.
7. Poslodavac ne može da zaposli stranca koji na zakonit način boravi u Republiku Kosovo.
8. Ukoliko stranc je predstavio nelegalnu dozvolu za rad, prema stavu 7. ovog člana, poslodavac ne može biti smatran krivim za učešće u radu tog stranca, koji ilegalno boravi u Republici Kosovo, samo ako je poslodavac bio svestan da je dokument koji je bio predstavljen kao dozvola boravka i dozvola za rad nije u redu i važeći.
9. Poslodavac koji zapošljava stranca, prema onome što je navedeno u stavu 3. ovog člana, u roku od osam (8) dana od dana stvaranja radnog odnosa ili od dana početka rada, treba da obavesti MRSZ koja bi trebalo da obavesti Ministarstvo Unutrašnjih Poslova za tako nešto.
10. Odredbe ovog član, u vezi sa poslodavcem su iste i za podugovoračom.

Član 68

Godišnja kvota za zapošljavanje stranih

1. Vlada Republike Kosovo donosi odluku koja će odrediti godišnju kvotu za zapošljavanje stranaca, najkasnije do 31 oktobra za narednu godinu, za produženje izdatih dozvola i novo zapošljavanje.
2. Predlog godišnje kvote za zapošljavanje stranaca treba sačiniće MRSZ, na osnovu preporuka iz Ekonomskog i Socijalnog Saveta.
3. Godišnja kvota za zapošljavanje stranaca treba da se utvrđuje u skladu sa pravilima migracija i situacije na tržištu rada, a u skladu sa potrebama i mogućnostima zapošljavanja stranaca u Republici Kosovo.
4. Preko godišnjih kvota za zapošljavanje stranaca, definišu se aktivnosti i profesije za novo zaposlene dozvoljene i broj licenci za svaku aktivnost i profesiju.
5. Preko godišnje kvote za zapošljavanje stranaca mogu se postaviti kvote za sezonsko zapošljavanje.

Član 69

Boravišna dozvola za rad na osnovu godišnje kvote za zapošljavanje stranaca

1. Boravišna dozvola na osnovu godišnje kvote, iz člana 68 ovog zakona će biti dozvoljeno strancu koji ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona i podnosi se:

1.1. ugovor o radu, odnosno pismene potvrde o ugovoru o radu ili adekvatnu potvrdu o zaposlenju;

1.2. svedočanstvo obrazovanja stranca, o stečenim kvalifikacijama i obukama stranih;

1.3. dokaz o registraciji preduzeća i sertifikat za trgovinsko udruženja, grane, predstavništvo i organizaciju u Republici Kosovo.

Član 70

Boravišna dozvola za rad van godišnje kvote

1. Boravišna dozvola van godišnje kvote može se izdati za:

1.1. svakodnevnne emigrante pod uslovima reciprociteta;

1.2. ključno osoblje, ponuđivača usluga, zaposlenima i njihovim članovima porodice, čiji statut je regulisan sa Sporazumom Stabilizacije i Asocijacije i delovanja između Evropske Unije i njenih država i Republike Kosovo

1.3. stranac, koji radi u privatnim kompanijama, koje su podugovorači diplomatskih misija, koje deluju u Republiku Kosova;

1.4. stranac, koji obavlja važne poslove za trgovačke kompanije, društva i predstavništva;

1.5. stranac, koji transferisan u okviru unutrašnjeg osoblja, u okviru trgovačkih kompanija i ostalog osoblja potreban da se prethodno utvrdi sa ugovorom;

1.6. stranac koji je sam zaposlen, u svojoj trgovačkoj kompaniji, i ima pedeset i jedan (51%) posto akcija ili ima sopstveni promet;

1.7. nastavnici, koji drže nastavu u obrazovnim institucijama, na jeziku i pisma nacionalnih manjina;

1.8. profesionalni sportisti ili sportski aktivisti, koji rade u Republiku Kosova;

1.9. glumci, koji rade u kulturnim institucijama u Republici Kosovo;

1.10. stranci koji su osnivali radni odnos sa koorporacijama, koje su registrovane kao strane koorporacije u Republiku Kosova, najmanje i u tri (3) druge države;

1.11. stranci koji rade u Programu za pokret omladine, koju Republika Kosova ostvaruje u saradnji sa ostalim zemljama;

1.12. naučni istraživači, stranci zaposleni u naučnim pozicijama, u naučnom obrazovanju ili u drugim naučnim poslovima, u naučnom obrazovanju ili u drugim naučnim poslovima u legalnim naučnim entitetima;

1.13. profesori stranih jezika, nastavnici i ostali, koji drže predavanja po višim obrazovnim institucijama u Republiku Kosova, ili po školama koje su registrovane kao škole stranih jezika;

1.14. stranci koji rade na osnovu međunarodnih ugovora, osim ugovora koji proizlazi iz stvava 1. i postava 1.2. ovog člana

2. Lice koji ima ključnu funkciju u komercijalnoj kompaniji, udruženje ili u predstavništvu strane komercijale kompanije, u smislu stava 1. i podstav 1.4. ovog člana će se smatrati:

2.1. lice koji u jednoj trgovačkoj kompaniji, društvu ili predstavništvu ima visoku poziciju, lice koji menadžira biznise, lice koje je pod stalnim nadzorom ili u menadžiranju odeljenja ili deoničar, odnosno član trgovačke kompanije i lice koje ima istu odgovornost, uključivši:

2.1.1. presedavanje jednog sektora ili podsektora trgovačke kompanije;

2.1.2. monitorisanje i nadziranje rada ostalih radnika, odnosno obavljanje poslova nadzora i menadžiranja;

2.1.3. ovalšćenje za zapošljavanje i udaljavanje radnika sa radnog mesta, odnosno obavljanje preporuka koje se povezuju sa zapošljavanjem, udaljavanjem sa posla ili sa ostalim pitanjima koje su povezane sa osobljem.

2.2. lice koji radi u trgovačkoj kompaniji, društvu ili predstavništvu, koji poseduje posebne profesionalne sposobnosti i koje su potrebne za pružanje usluga, korišćenjem sredstava za obavljanje istraživanja, prijemom tehnika menadžiranja ili menadžiranje biznisa trgovačke kompanije, društva ili predstavništva.

Član 71

Uslovi za dobijanje boravišne dozvole za rad van godišnje kvote

1. Boravišna radna dozvola, koja se odnosi na član 70 ovog zakona može se dati strancu ako je on/ona ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona, i moraju sadržavati:

1.1. ugovor o radu, odnosno pismene potvrde i ugovor o radu ili adekvatnu potvrdu o zaposlenju;

1.2. dokaz o kvalifikacijama stranca, potrebne kvalifikacije i obuke;

1.3. dokaz o registraciji trgovačkog preduzeća, društvo, predstavništva i prometa u Republici Kosovo;

1.4. opravdanje za zapošljavanje stranca, a sadrže informacije o veštinama i stručnoj spremi i radnom iskustvu stranca, kao i razloge zašto radno mesto ne može se ispuniti sa radnom snagom tržište radne radne snage Republike Kosovo.

2. Zahtevom za izdavanje dozvole za rad iz člana 70 stav 1. podstavovi 1.1. 1.2. 1.4. 1.5. i 1.6. ovog zakona, nije potrebno da bude priložen izgovor da opravdaju zapošljavanje stranca.

Član 72

Uslovi za dobijanje boravišne radne dozvole van godišnje kvote za strance koji obavljaju velike poslove za trgovačke kompanije, udruženja i predstavništva

1. Stranac, na koje se odnosi član 70 stav 1.4. ovog zakona može se izdati boravišna radna dozvola ako je on/ona ispunjava uslove iz člana 71 ovog zakona i ako:

1.1. predstavlja dokaz o poslovanju društva;

1.2. u stranu trgovinsku kompaniju, udruženja ili predstavništva su zaposleni najmanje tri (3) građana Republike Kosovo u više radova, ranije rangirana od rada predstavnika, član Odeljenja ili nadzornog organa;

1.3. isplata bruto prometa je najmanja prosečna plata koja je isplaćena u Republici Kosovo, u prethodnoj godini.

2. U slučaju da je više od stranca, iz stava 1. ovog člana, obavljaju ključne funkcije za istog poslodavca, radna dozvola se može izdati ako:

2.1. za svakog državljana, najmanje pet (5) državljana Republike Kosova zaposleni u različitim poslovima, koji su rangiranih od rada predstavnika, član odeljenja ili nadzornog organa;

2.2. predstavlja dokaz o poslovanju društva;

2.3. isplata bruto prometa je najmanja prosečna plata koja je isplaćena u Republici Kosovo, u prethodnoj godini.

3. Stranac iz člana 70 stav 1. podstav 1.6. ovog zakona može se izdati radnu dozvolu ako on/ona ispunjava uslove iz člana 71 ovog zakona i ako:

3.1. predstavlja dokaz o poslovanju društva;

3.2. zapošljava najmanje tri (3) građana Republike Kosovo;

3.3. isplata bruto prometa je prosečna plata koja je isplaćena u Republici Kosovo, u prethodnoj godini;

3.4. predstavlja dokaz o radu poreskih obaveza i plaćanje doprinosa u Republici Kosovo.

Član 73

Uslovi za dobijanje boravišne radne dozvole van godišnje kvote za strance, čiji status je regulisan sa Sporazumom o Stabilizaciji i Asocijaciji kao i uzajamnosti između Evropske Zajednice i njenih zemalja i Republike Kosova

1. Boravišna radna dozvola van godišnjih kvota se može izdati strancu koji ispunjava uslove iz člana 48 Zakona, i:

1.1. obavlja ključne funkcije u skladu sa članom 70 podstav 1.2. ovog zakona, u kompaniji koja je lider stimulativnih mera, u skladu sa propisima o privlačenje investicija, koja poseduje akcije ili najmanje pedeset jedan (51%) posto , ili

1.2. koja u Republici Kosovo obavlja funkcije ili upravlja projektima u skladu sa međunarodnim sporazumima za stručnu i tehničku podršku, koje je sklopila Republika Kosova sa Evropskom Unijom, ili nekom drugom državom ili međunarodnom organizacijom.

Član 74

Odluka o davanju boravišne radne dozvole

1. Odluka o zahtevu za izdavanje boravišne i radne dozvole će biti izdata od strane DDAM-a, nakon potvrde o dozvoli za rad koja je odobrena od strane MRSZ. Takva odluka može se uložiti žalba Komisiji za žalbe u roku od osam (8) dana od prijema odluke, a Komisija je ta koja će odlučiti.

2. Boravišna radna dozvola se izdaje stranim državljanima za vremenski period, koji je potreban za obavljanje poslova, odnosno vreme koje se povezuje sa ugovorom o radu ili drugim relevantnim sporazumima, a po dužini može se izdati do godinu dana.

3. Izuzetno od stava 2. ovog člana, radna dozvola za strance, koji iz člana 70 stav 1. i podstav 1.5. ovog zakona izdaje se sa rokom važenja od dve (2) godine, osim ako to zahteva kratak period izdavanja radne dozvole.

4. Stranac, kome je izdata boravišna dozvola za rad za sezonski rad, može da ostane u Republici Kosovo najduže šest (6) meseci, u periodu od jedne (1) godine, a najmanje šest (6) meseci treba da živi izvan Republike Kosova, pre nego što se omogući njemu/njoj da dođu i ostanu ponovo zbog radnih razloga.

5. Poslodavac i Poreska uprava na osnovu sedišta pravnog lica, odnosno prebivališta fizičkog lica koje koristi usluge stranca ili mesto gde se obavlja ugovoreni posao, biće obavešteni od strane DDAM da izda boravišnu dozvolu za rad.

Član 75

Odbijanje zahteva za boravišnu radnu dozvolu

Strancu može biti odbijeno izdavanje boravišne radne dozvole, ako poslodavac krši odredbe rada i zaštite odredbe rada, zdravstveno i penzijsko osiguranje ili u slučaju da je stranac ili poslodavac nije platio kaznu u gotovini.

Član 76

Potvrda o prijavljivanju rada

1. Prema potvrdi o prijavljivanju rada, do devedeset (90) dana u toku godine, pomenuti stranci u nastavku mogu da rade kako sledi:

1.1. trgovinski predstavnici, ključno osoblje i nadzorni članovi trgovačke kompanije, koji rade za trgovačku kompaniju, ali nisu zaposleni;

1.2. pružioc i turističkih usluga, turistički predstavnici, odnosno animatori, u skladu sa posebnim propisima;

1.3. naučnici u naučno i profesionalnom osposobljavanju, naučnici - predstavnici međunarodnih organizacija, naučnici koji će učestvovati u istraživačkim projektima od značaja za Republiku Kosovo;

1.4. menadžment osoblja, nastavnici i predavači stranih kultura, obrazovne i naučne institucije, koje će u Republici Kosovo obavljati posao u okviru zajedničkih kulturnih i obrazovnih programa, kao i menadžment osoblja, stručnjaci, nastavnici i predavači stranih institucija kulture, nauke i obrazovanja, koji u Republici Kosovo imaju svoja udruženja, ako dolaze iz matičnih institucija;

1.5. vojno i civilno osoblje drugih državnih vlasti, koje u Republici Kosovo dolaze da rade na osnovu ugovora o saradnji sa Vladom Republike Kosova i stranih medijskih izveštača;

1.6. strani dopisnici akreditovani u Republici Kosovo ili strani medijski izveštači;

1.7. predstavnici zajednica i versko osoblje koji obavljaju posao koji se isključivo odnose na dobrotvorne verske službe;

1.8. studenti, koji dolaze u kosovskim unijama ili institucijama za volonterski rad kampusa ili obrazovanja i programa rada, odnosno koji dolaze za stažiranje u diplomatsko-konzularnim misijama akreditovane od strane Republike Kosovo;

1.9. volonteri koji rade u sindikate i neprofitnim institucijama u Republici Kosovo, u skladu sa posebnim propisima, odnosno, na osnovu dobrovoljne saradnje i programe razmene;

1.10. strani državljani koji dolaze u Republici Kosovo da obavljaju praksu u trgovačkim kompanijama, udruženja ili predstavništva, koji su vlasnici strane poslovne firme, ako su ti stranci koji dolaze iz te firme u sedište firme, odnosno iz predstavništva ili njenih udruženja u drugoj državi;

1.11. stranci, koji su vršili poslove nadzora i kontrole, popravke i brodogradnje, odnosno stranci koji obavljaju poslove nadzora i inspekcije u proizvodnji izrade opreme montaže, mašina i drugih instrumenata, na osnovu ugovora izvoza ili poruke stranog poručilaca;

1.12. stranci koji obavljaju pripravnički staž, obuku ili volonterski rad u okviru programa saradnje, programa doživotnog učenja i program Mladi u akciji, i drugi programi i inicijative, koje se implementiraju od strane nadležnog organa za obrazovanje i nauku;

1.13. stručnjaci u oblasti zaštite kulturne baštine, književnosti i arhiva;

1.14. stranci koji obavljaju stručno obrazovanje, obuku i obrazovanje zaposlenih, koji rade kod pravnih i fizičkih lica u Republici Kosovo;

1.15. stranci, koji obavljaju poslove u vezi porudžbine, montaže ili servisiranje vozila ili opreme, a njihov rad je preduslov za ostvarivanje svojih zagarantovanih prava ili u vezi narudžbine proizvodnjom mašina i za opremu;

1.16. Stranci koji su profesionalno obučeni kod pravnog lica u Republici Kosovo koja je povezana sa stranom poslodavcu;

1.17. Studenti koji preko ovlašćene organizacije ili kroz programa razmene studenata dolaze na praksu.

2. Strani državljani iz stava 1. i podstava 1.3. 1.4. 1.5. 1.6. 1.7. 1.8. 1.9. 1.10. 1.11. 1.12. 1.13. 1.14. i 1.15. ovog člana, koji imaju za cilj da poslovno borave u Republici Kosovo više od devedeset (90) dana, mogu da dobiju boravišnu dozvolu za rad van godišnje kvote, ako ispunjavaju uslove iz člana 48 ovog zakona.

3. Na osnovu potvrde za prijavljivanje rada, do šesdeset (60) dana u toku jedne (1) godine, strani državljani mogu da rade na sledeći način:

3.1. pružaoci usluga revizora i konsultacije;

3.2. predavači i učesnici u organizovanim stručnim skupovima i seminarima;

3.3. umetnici i tehničko osoblje za izvođenje opera, balet, pozorište, koncerte i druge kulturne priredbe, odnosno autori i izvođači u oblasti umetnosti ili filma i televiziji;

3.4. radnici u parkovima cirkusa i zabave.

4. Na osnovu potvrde za prijavljivanje rada, do trideset dana (30) dana u toku jedne (1) godine, mogu da rade prijavljeni stranci kao u nastavku:

4.1. autori i izvođači u oblasti muzike, likovne i muzičke scene i plesnih izvođača, kao i prateći izvođači i tehničko osoblje;

4.2. radnici po sajmovima i izložbama, gde treba da performišu njihovi poslodavci.

5. Prijavljivanje iz stava 1. 3. i 4. ovog člana čuvaju se u MRSZ, koji izdaje potvrdu za prijavljivanje rada i odmah obaveštava Poresku upravu, DDAM i Graničnu policiju.

6. Na osnovu potvrde za prijavljivanje rada, stranac može da radi za istog poslodavca ili primaoca usluga, na celoj teritoriji Republike Kosovo.

7. Fizičko ili pravno lice koje zapošljava ili koristi usluge stranca iz ovog člana, mora da sklapa jedan odgovarajući ugovor ili drugi dokaz o radu koji obavlja stranac ili strani poslodavac koji šalje stranca za rad u Republici Kosovo.

8. Stav 5. i 7. ovog člana ne primenjuju se ako će se strani državljanin pojaviti u Republici Kosovo na sportskim događajima i takmičenjima, kao predstavnici timova, klubova ili reprezentacija stranih država.

Član 77 **Raspoređeni radnik**

1. Raspoređeni radnik je radnik, koji je poslat u Republici Kosovo od strane poslodavca, na privremeni ili povremeni rad, kroz pružanja međugraničnih službi u određenom vremenskom periodu, prema jednom od navedenih položaja i okolnosti:

1.1. šalje na posao u Republici Kosovo po svom računu i po svom nalogu, na osnovu ugovora potpisanog između stranih poslodavaca i radnika, postoji radni odnos, ili;

1.2. šalje u Republici Kosovo kod svog udruženja koje je u vlasništvu preduzeća iste grupe i stranog poslodavca, kome pripada i strani poslodavac, pod uslovom da u vreme slanja između poslodavca i stranog radnika postoji radni odnos;

1.3. prijavljuje se kao Agencija za privremeni rad, korisnik koji je zasnovan ili posluje u Republici Kosovo, pod uslovom da prilikom podnošenja zahteva za zapošljavanje postoji ugovor između agencije za privremeni rad i radnika.

2. Raspoređeni radnik, iz ovog člana, koji je ostao za više od tri (3) meseca u Republici Kosovo, mora da ima radnu dozvolu u skladu sa članom 41 podstav 1.6. ovog zakona.

3. Rad i uslovi rada iz ovog zakona neće se primenjivati za kvalifikovanog radnika, koji je poslan od strane stranog poslodavca u Republici Kosovo da radi za period koji je kraći od osam (8) dana, ako strani poslodavac izvrši isporuku za prvu instalaciju, što je neophodno kako bi se uvela na upotrebu naručena roba, a koji se ugovara kao važan deo ugovora za isporuku robe.

4. Za radnike, koje poslodavac šalje u Republici Kosovo u građevinske radove koji se odnose na izgradnju, popravku, održavanje ili na rušenju zgrada, naročito na kopovima, na obrađivanju zemljišta, rad u teškim konstrukcijama, montaža i demontaža instalacija, renoviranje, rušenje, redovno održavanje, čišćenje ili napredak neće se primenjivati stav 3 ovog člana.

Član 78 **Referisani period**

1. Vremenski period u kome se zaposleni šalju, u skladu sa članom 77 ovog zakona, za rad u Republici Kosovo se izračunava na osnovu referentnog perioda od jedne (1) godine od početka isporuke.

2. Za potrebe izračunavanja perioda isporuke, uzimaju se u obzir svi prethodni periodi, tokom kojih su radnici poslani od strane poslodavca obavili isti posao.

Član 79 **Pravna zaštita i saradnja**

1. Za zaštitu i ostvarivanje prava i uslova navedenih u članu 77 ovog zakona, raspoređeni radnik ima pravo da pokrene protiv fizičkog ili pravnog lica, odnosno prema primaocima usluga u Republici Kosovo, krivično gonjenje u Osnovnom Sudu u skladu sa važećim zakonima Republike Kosovo.

2. U cilju informisanja sprovođenja i proširenje prava, definisanim u članu 77 ovog zakona i odgovarajućim međunarodnim operacijama, MRSZ obezbeđuje administrativnu saradnju i uzajamnu pomoć, kako bi se ispunili svi uslovi radnog odnosa za sva dotična lica.

Član 80 **Izjava isporuke**

1. Strani poslodavac, iz člana 77 ovog zakona, dužan je da pre slanja isporuke, podnese izjavu pošiljke, koja mora da sadrži:

1.1. ime i glavno sedište, odnosno ime i prezime, adresu inostranih poslodavaca i kontakt informacije;

1.2. ime i prezime upućenog lica i podatke o državi gde obično gde on/ona radi;

1.3. početak i rok određen za isporuku;

1.4. naziv i glavno sedište, odnosno ime i prezime, adresu korisnika usluga, mesto isporuke usluga i kratak opis usluge;

1.5. podaci za datum izdavanja, rok važenja, broj i nadležni organ koji je izdao validnu dozvolu za boravak i dozvolu za sistematizovanje radnika iz člana 76 stav 4. ovog zakona, u skladu sa zakonom na snazi u Republici Kosovo, gde strani poslodavac obavlja delatnost.

2. strani poslodavac, iz člana 77 ovog zakona dužan je da, u slučaju produženja vremenskog roka isporuke, prijavi bilo kakvu izmenu iz stava 1. ovog člana.

3. izjava iz stava 1. ovog člana podnosi se u pisanoj ili elektronskoj formi organu, koji je određen posebnim odredbama kao ovlašćeni organ za koordinaciju sistema socijalne sigurnosti u Republici Kosovo.

Član 81

Ukidanje boravišne radne dozvole

1. Boravišna radna dozvola će se ukidati ako:

1.1. su ispunjeni uslovi iz člana 66 stav 1 ovog zakona;

1.2. prestaju da postoje uslovi pod kojima je izdata dozvola;

1.3. Stranac obavlja poslove za koje se ne izdaje boravišna dozvola za rad;

1.4. stranac radi za poslodavca za koga nije izdata boravišna radna dozvola;

1.5. poslodavac ili stranac ne poštuju odredbe iz radnog odnosa, zaštite i bezbednost na radu, zdravstveno i penzijsko osiguranje, prema kojima mora da se obavi delatnost;

1.6. poslodavac je odbio da zaposli jednu osobu koja traži posao, ponuđen od strane biroa za zapošljavanje, koji ispunjava uslove propisane od strane odgovornih organa države, u skladu sa odredbama ovog zakona;

1.7. dozvola se izdaje na osnovu nedokazanih podataka za zaposlenog ili poslodavca;

1.8. primljene plate od strane radnika bili su ispod nivoa utvrđenim podzakonskim aktama koje donosi Vlada.

1.9. poslodavac nije platio obaveze po osnovu poreza i obaveznih doprinosa socijalnog osiguranja;

1.10. postoje značajni razlozi, koje čine rizik za javni red, bezbednost i javno zdravlje Republike Kosovo, osim u slučajevima kada zdravstveno stanje stranca nema uticaj na rad za koji je on regrutovan;

1.11. Stranac napušta Republiku Kosovo za period duži od šest (6) meseca.

2. Oduzimanje boravišne radne dozvole obavlja DDAM.

3. Protiv odluke DDAM-a, iz stava 2. ovog člana može se podneti žalba u skladu sa članom 44 stav 2 ovog zakona.

Član 82

Boravak prilikom raskida ugovora

1. Strancu, kome je bez njegove krivice prestao radni ugovor ili drugi relevantni ugovor ima pravo na boravak u Republici Kosovo sve dok ne istekne dozvola za rad.

2. U slučaju raskida ugovora o radu ili drugog odgovarajućeg ugovora, prestanak drugih postojećih uslova, po kojima se izdaje radna dozvola, poslodavac je dužan da obavesti DDAM u roku od petnaest (15) dana od dana kada su se takve okolnosti dogodile.

Član 83

Pravo na jednak tretman

1. Stranac, koji radi u Republici Kosovo ima isti tretman kao i državljani Republike Kosova za:

1.1. radne uslove, uključujući plate i razrešenja sa dužnosti, kao i zdravlje i bezbednost na radnom mestu;

1.2. slobodu udruživanja i afilijacija, i članstva u organizacijama koje zastupaju radnika ili poslodavaca, ili u bilo kojoj drugoj organizaciji, čiji su članovi uključeni u određenom zanimanju, uključujući i beneficije koje teku od strane tih organizacija, bez obzira na zakonske odredbe Republike Kosovo o javnom interesu i državne bezbednosti;

1.3. obrazovne i profesionalne obuke;

1.4. priznavanje diploma, uverenja i drugih profesionalnih kvalifikacija u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom;

1.5. odredbe relevantnog zakonodavstva u vezi sa socijalnom osiguranju;

1.6. bolji pristup nad dobrima i javnim uslugama i snabdevanje sa ovim dobrima i uslugama koje su dostupne javnosti, uključujući procedure za dobijanje smeštaja kao i informacija i savetodavnih usluga, koje pruža Zavod za zapošljavanje.

2. Stranac, bez obzira da li je fizičko ili pravno lice ima iste dužnosti i odgovornosti kao građani Republike Kosovo.

Član 84 **Stalni boravak**

1. Stalni boravak može se odobriti strancu koji je u vreme podnošenja zahteva za odobrenje privremenog boravka poseduje dozvolu za privremeni neprekidni boravak za pet (5) godina u Republici Kosovo.

2. Period odsustva sa teritorije Republike Kosova ne prekida računanje roka iz stava 1 ovog člana, ako taj prekid je manji od šest (6) meseci i ne prelazi ukupan period od deset (10) meseci.

3. U vreme donošenja odluke za stalni boravak, privremeni boravak mora biti validan.

Član 85 **Procena potrebnog vremena za stalni boravak**

1. Kao potrebni period za izdavanje dozvole za stalni boravak, iz člana 84 stav 1. ovog zakona ne uračunava se:

1.1. boravišna dozvola izdata na osnovu zaposlenja na sezonski rad, dnevnih migranata i pružaoca usluga u ime stranog poslodavca i

1.2. vreme provedeno u zatvoru na izdržavanju kazne.

2. Strancu koji je dobio dozvolu za privremeni boravak radi studiranja, potrebni period boravka iz člana 84 stav 1 ovog zakona, će se računati samo polovina provedenog vremena na osnovu dozvole za boravak za potrebe studiranja.

Član 86 **Vanredne okolnosti za izdavanje dozvole za stalni boravak**

1. Izuzetno od člana 84 ovog zakona, stalni boravak se može dati:

1.1. strancu koji je do dana podnošenja zahteva ima najmanje pet (5) godina izbegličkog statusa, prema Zakonu o azilu;

1.2. Stranac, koji je boravio u Republici Kosovo, najmanje pet (5) godina bez prekida, a koji se smatra da ima bliske i porodične i ekonomske veze sa Republikom Kosova. Boravak, na koga se odnosi ovaj stav, može se dokazati na osnovu dokumenata koji dokazuju njen/njegov neprekidni boravak na teritoriju Republike Kosovo i koji ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona;

1.3. dete, čiji su roditelji u vreme njenog rođenja dobili dozvolu stalnog boravka, ili dete koje živi samo sa jednim samohranim roditeljem, koji ima dozvolu za stalni boravak;

1.4. lica koja su otpuštena iz državljanstva Republike Kosovo.

Član 87

Dodatni uslovi za izdavanje dozvole za stalni boravak

1. Stalni boravak će se odobriti stranom državljaninu koji ispunjava uslove iz člana 84 ovog zakona i:

1.1. ima važeću stranu putnu ispravu;

1.2. poseduje dovoljno sredstava za život;

1.3. poseduje zdravstveno osiguranje;

1.4. ima osnovna znanja jednog od službenih jezika Republike Kosovo, u pisanju i čitanju, poznavanje kulture i društvenog poretka;

1.5. ne predstavlja opasnost za državnu bezbednost, javni red i javno zdravlje.

2. Stranac iz člana 86 stav 1. podstav 1.1. i 1.3. ovog zakona, nije dužan da ispunjava uslove propisane u stavu 1. i podstav 1.1. 1.2. i 1.3. ovog člana.

3. Stranac, u skladu sa članom 86 stav 1 . podstav 1.2. i 1.4. ovog zakona mora da ispuni uslove iz stava 1.4. ovog člana.

Član 88

Podnošenje zahteva za dozvolu za stalni boravak

1. Zahtev za dobijanje stalnog boravka mora da se podnese DDAM-u.

2. Za podnošenje zahteva za stalni boravak odlučuje DDAM u roku od šezdeset (60) dana od dana podnošenja zahteva.

3. Protiv ove odluka iz stava 2 ovog člana, neće se dozvoliti da se podnese žalba, međutim, može da se pokrene administrativni spor u Osnovnom sudu.

Član 89

Ispitivanje jezika, kulture i društvenog poretka u Republici Kosovo

1. Ispit poznavanja jednog službenog jezika, i pisanja na jednom od službenih jezika, može se vršiti u institucijama visokog obrazovanja, srednjih škola i institucija obrazovanja odraslih, licencirane ili akreditovane u Republici Kosovo.
2. Poznavanje kulture i društvenog poretka Republike Kosova može se dokazati popunjavanjem upitnika tokom procesa odobrenja stalnog boravaka.
3. Odredbe iz stava 1 ovog člana ne primenjuju se na:
 - 3.1. predškolsku decu;
 - 3.2. učesnika ili lica koji su završili osnovnu i srednju škole u Republici Kosovo;
 - 3.3. osobe starija od šezdeset i pet (65) godina, ako nisu zaposleni.
4. Stranac koji samostalnom popunjavanjem upitnika iz stava 2 ovog člana, pokazuje da ima znanje o društvenom i kulturnom stvaralaštvu Republike Kosovo, neće polagati test jednog od zvaničnih jezika Republike Kosovo.
5. Stranac koji nije sposoban za jednog od službenih jezika i pisma, biće primoran da prati kurseve u jednom od zvaničnih jezika Republike Kosovo, najmanje sto pedeset sto pedeset (150) sati.
6. Troškovi za test iz stava 1 ovog člana i pohađanje kurseva o službenim jezicima iz stava 5. ovog člana snosi sam stranac.

Član 90

Prava stranca sa dozvolom za stalni boravak

1. Stranac koji ima dozvolu stalnog boravka ima pravo na:
 - 1.1. zapošljavanje i samozapošljavanje;
 - 1.2. stručno osposobljavanje;
 - 1.3. obrazovanje i stipendije za studente;
 - 1.4. socijalnu zaštitu, pravo na penzijsko i zdravstveno osiguranje;
 - 1.5. pristup nad dobrima i uslugama kao i pružanje dobara i usluga;

1.6. slobodu udruživanja i afilijacija ili članstvo u organizaciji koja predstavljaju radnike, ili u bilo kojoj drugoj organizaciji, čiji su članovi uključeni određenim zanimanjima, uključujući i beneficije koje teku od tih organizacija.

2. Stranac može da ostvaruje prava predviđene u stava 1 ovog člana, u skladu sa zakonom na snazi u Republici Kosovo.

Član 91 **Prestanak dozvole za stalni boravak**

1. Stalni boravak može prestati strancu ako:

1.1. postoji zabrana ulaska i boravka u Republici Kosovo;

1.2. boravi van Republike Kosova bez prekida više od godinu dana;

1.3. utvrđeno da je svesno dao neistinite podatke ili više puta skrivao namere i okolnosti koje su bile od značaja za njegov stalni boravak;

1.4. predstavlja opasnost za javni red, državnu bezbednost i javno zdravlje;

1.5. ako to čini po ličnom zahtevu.

2. Odluku za ukidanje stalnog boravka izdaje se od strane DDAM-a.

3. Odluka o ukidanju stalne boravišne dozvole može se izdati bez saslušanja stranca.

4. Protiv odluke o ukidanju stalne boravišne dozvole ne može se podneti žalba, međutim, može se pokrenuti administrativni spor na Osnovnom Sudu.

POGLAVLJE V **ILEGALNI BORAVAK, POVRATAK I PROTERIVANJE STRANACA**

Član 92

Ne-proterivanje, najbolji interes za dete, porodični život i zdravstveno stanje

1. Republika Kosovo ne treba proterivati ili vratiti izbeglicu ni na koji način na granice teritorija gde bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili političkih uverenja.

2. Koristi iz stava 1 ovog člana, ne mogu se zahtevati od strane izbeglice o kome ima jake razloge da se veruje da on predstavlja opasnost za bezbednost Republike Kosove ili koji je osuđen pravosnažnom odlukom za ozbiljan zločin, predstavlja rizik za bezbednost Republike Kosova.

3. Pri odlučivanju za proterivanje stranca sa Republike Kosovo, će se uzeti u obzir:

- 3.1. najbolji interes deteta;
- 3.2. porodični život;
- 3.3. zdravstveno stanje dotičnog stranca;
- 3.4. načelo ne-proterivanja.

Član 93 **Ilegalni boravak**

1. Smatraće se da stranac ilegalno boravi na teritoriji Kosova kada:

- 1.1. ne poseduje potrebnu važeću vizu za ulazak i boravak u Republici Kosovo;
- 1.2. ilegalno je ušao na teritoriju Republike Kosovo;
- 1.3. nema važeću boravišnu dozvolu ili dozvola boravka mu je poništena ili oduzeta;
- 1.4. zahtev za azil, dodatna ili privremena zaštita mu je odbijena, i ne ispunjava uslove za ulazak i boravak u skladu sa zakonom;
- 1.5. uhvaćen je dok je radio u suprotnosti sa uslovima predviđenim u ovom zakonu i drugim zakonima na snazi.

2. Stranac koji nezakonito boravi na teritoriji Republike Kosovo mora odmah da napusti teritoriju Republike Kosovo, osim stranca koji je podneo zahtev za međunarodnu zaštitu i čeka odluku za njegov/njen status.

Član 94 **Odluka za povratak i rok za sprovođenje**

1. DDAM donosi nalog o udaljavanju stranca koji borave na nelegalan način na teritoriji Republike Kosova, ili kada je stranac odslužio izrečenu kaznu od strane nadležnog suda za krivično delo, koje Krivični Zakonik Republike Kosovo sankcioniše najmanje godinu dana zatvora.

2. nalog za proterivanje, iz stava 1. ovog člana, izdaje se u formi rešenja i sadrži podatke o strancu, subjekta udaljavanja, razlog za odluku o proterivanju iz teritorije, rok u kojem stranac mora da napusti teritoriju Republike Kosovo, granični prelaz kroz koji mora da pređe i period zabrane za ulazak u Republiku Kosovo, ukoliko je proterivanje stranca praćeno takvom merom zabrane.

3. Period zabrane ulaska iz stava 2. ovog člana, ne može biti kraće od jednog (1) meseca i duže od pet (5) godina.

4. Period dobrovoljnog izvršenja naloga za povratak ne treba biti manji od sedam (7) dana i ne duži od trideset (30) dana od dana obaveštenja.

5. Odluka za povratak za različite kategorije stranaca koji borave ilegalno će se primeniti na sledeći način:

5.1. Stranac koji je ilegalno ušao na teritoriju Republike Kosovo, ili koji ne ispunjava uslove za ulazak i boravak u Republici Kosovo, u skladu sa zahtevima ovog zakona, ili je uhvaćen da ilegalno radi, ne više od deset (10) dana od dana obaveštenja;

5.2. Stranac kome je poništena ili ukinuta viza, ili mu je odbijena obnova boravišne dozvole, ili čija boravišna dozvola je povučena ili oduzeta, ne više od trideset (30) dana od dana obaveštenja.

6. dobrovoljno izvršenje naloga za povratak može se produžiti u razumnom roku, ne dužim od šezdeset (60) dana, uzimajući u obzir specifične okolnosti pojedinačnih slučajeva, za sledeće kategorije:

6.1. deca koja idu u školu, a rok završetka školske godine je manji od tri (3) meseca dok dete ne završava školsku godinu;

6.2. Strancu koji ima finansijske obaveze i treba likvidirati investiciju, tri (3) meseca od datuma obaveštenja;

6.3. Stranac sa zdravstvenim problemima, do osposobljavanja za putovanje ili prestanak izolacije na osnovu odluke javnih zdravstvenih vlasti.

7. Stranac koji ilegalno boravi, a kome je odobren produžetak roka za dobrovoljan odlazak, svakih deset (10) dana mora da se prijavi u graničnoj policiji.

8. Stranci kojima je usvojen produžetak perioda sprovođenja naredbe za dobrovoljni odlazak, imaju pravo:

8.1. da ostanu zajedno sa članovima porodice koji su prisutni na teritoriji Republike Kosovo;

8.2. da koriste hitne medicinske službe, lečenje od specifičnih bolesti i da koriste usluge javnog zdravlja;

8.3. deci da se garantuje pristup sistemu osnovnog obrazovanja u periodu boravka;

8.4. posebne usluge za osobe sa invaliditetom.

9. U vreme kada se sprovodi proterivanje sa teritorije Republike Kosovo, treba da se uzmu u obzir najbolji interesi dece, osetljive osobe, porodični život i zdravlje stranca, koji je subjekt udaljavanja sa teritorije.

10. Nalog za udaljavanje biće saopšten strancu u pismenoj formi, na jednom od službenih jezika i na engleskom. Redosled udaljavanja treba da sadrži pravni savet za žalbu i žalbeni postupak. Forma naloga za udaljavanje će biti utvrđena putem podzakonskog akta koji se izdaje od strane MUP-a.

Član 95

Žalba protiv naredbe za udaljenje

1. Stranac koji je predmet naredbe za udaljenje ima pravo da uloži žalbu Komisiji za žalbe, u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke o udaljavanju. Komisija za žalbe bi trebalo da reši problem u roku od petnaest (15) dana od dana prijema žalbe.

2. U slučajevima kad stranac nije zadovoljan odlukom Komisije za žalbe, može pokrenuti upravni spor u Centralnom Sudu, u roku od osam (8) dana od dana prijema rešenja. Sud mora da reši pitanje iz ovog stava, u roku od šezdeset (60) dana od dana prijema žalbe.

3. Žalba protiv udaljavanja ne obustavlja izvršenje odluke.

Član 96

Dobrovoljna primena naredbe za udaljenje

1. Dobrovoljna primena naloga za udaljavanje od stranca ostvaruje se u slučajevima kada stranci dobrovoljno napuste teritoriju Republike Kosovo. Deklaracija o dobrovoljnom povratku stranaca treba se uzeti u obzir prilikom odlučivanja o vremenskom roku mere zabrane za ulazak, sa izuzetkom onih slučajeva koji se odnose na javni red i sigurnost, onda takve izjave neće se uzeti u obzir.

2. Tokom dobrovoljne primene naloga za udaljavanje daje se prednost povratku na sledeći način:

2.1. Stranac koji je uhvaćen da ilegalno boravi na teritoriji Republike Kosovo, ali nije izazvao kakvu posledicu po javni red i bezbednost, i izjavio je da će dobrovoljno napustiti teritoriju Republike Kosovo;

- 2.2. Deca bez pratnje;
- 2.3. bolesni, osobe sa invaliditetom ili lica sa invaliditetom;
- 2.4. roditelji sa maloletnom decom;
- 2.5. žrtve trgovine ljudima, koji žele da se vrate u svoju zemlju porekla;
- 2.6. tražiocima azila kojima je odbijen zahtev za azil ili koji su povukli zahtev za azil, a nemaju dovoljno novca da se vrate;
- 2.7. Stranac opremljen sa urednim putnim ispravama, ali koji nema finansijska sredstva potrebnih za boravak;
- 2.8. stranac koji je uhvaćen da radi ilegalno na teritoriji Republike Kosovo.

Član 97 **Prinudno udaljavanje iz Republike Kosova**

1. Prinudno udaljavanje stranca sa teritorije Republike Kosovo obavlja granična policija, u slučajevima kada je stranac:

- 1.1. ilegalno ušao u Republici Kosovo, i kada postoji osnovana sumnja da koristi ovu teritoriju da bi se ilegalno prebacio u druge države;
- 1.2. nije napustio Republiku Kosovo u navedenim rokovima naznačenim u odluci za povratak, bez objektivnog razloga, ili nakon napuštanja teritorije i unutar roka zabrane ulaska, ponovo ulazi u teritoriji Republike Kosovo;
- 1.3. nije napustio teritoriju Republike Kosovo do šezdeset (60) dana nakon isteka vize, boravišne dozvole ili rokovima propisanim ovim zakonom, za strance koji ulaze bez vize;
- 1.4. prihvaćen je ponovo od druge države, u okviru sporazuma o readmisiji koji su na snazi u Republici Kosovo;
- 1.5. je osuđen za krivično delo, za koje zakoni Republike Kosovo obezbeđuje minimalnu kaznu od jednu (1) godinu dana zatvora.

2. U slučaju da stranac bude deo prinudnog udaljavanja, u skladu sa ovim članom, on će biti održan u pritvornom centru do izvršenja naloga za prinudno udaljavanje. U slučaju da postoje alternativne opcije za primenu privremenih mera koje su definisane ovim zakonom, ove zadnje imaju prednost nad kaznom.

3. Stranac koji nema putnu ispravu mora da se lično prijavi ili u pratnji nadležnih organa, diplomatske ili konzularne misije akreditovane u Republici Kosovo, u cilju dobijanja takvih dokumenata.

4. Ako Republika Kosovo nema diplomatske i konzularne misije u zemlji stranog državljana, nadležni organ u okviru Ministarstva Unutrašnjih Poslova, će podneti zahtev za putne dokumente u zemlju porekla ili kod diplomatskog ili konzularnog predstavništva stranog državljana u nekoj drugoj zemlji, preko konzularnog odeljenja Ministarstva Spoljnih Poslova.

5. U slučaju da diplomatsko predstavništvo ne može izdati putnu ispravu, MUP mora snabdevati stranca sa putnom ispravom, kao što je određeno od strane sporazuma o readmisiji, čiji je cilj implementacija prinudnog udaljavanja.

6. U cilju sprovođenja ovog zakona, MUP može strancu izdati putni list, ukoliko stranac nije opremljen sa putnim ispravama, u skladu sa članom 7 ovog zakona.

7. MUP u skladu sa sporazumima koji su na snazi u Republici Kosovo, može da saraduje sa drugim državama u postupku povratka, ili zajedničkih povrataka stranaca.

8. Stranac će biti obavešten u pisanoj formi, na jednom od službenih jezika i na engleski da će se protiv njegove/njene volje vršiti administrativne mere za prinudno udaljavanje, objašnjavajući razloge za izdavanje naloga za udaljavanje, datum i mesto gde će se izvršiti nalog za udaljavanje, način prevoza do mesta odredišta kao i rok zabrane za ulazak. Forma i postupak naloga za prinudno udaljavanje će se utvrditi podzakonskim aktom, donešen od strane MUP-a.

Član 98

Žalba protiv naredbe za prinudno udaljavanje

1. Stranac ima pravo na žalbu Komisiji za žalbe, u roku od osam (8) dana od dana prijema naredbe za nasilno udaljavanje. Komisija mora da reši problem u roku od petnaest (15) dana od dana prijema žalbe. Žalba na rešenje o udaljavanju silom, ne obustavlja izvršenje naredbe udaljavanja silom.

2. U slučajevima kada stranac nije zadovoljan odlukom Komisije za žalbe, on/ona može pokrenuti upravni spor u Centralnom Sudu, u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke. Sud mora da reši pitanje iz ovog stava, u roku od šezdeset (60) dana od dana prijema žalbe.

Član 99

Procedure za sprovođenje naredbe za udaljenje

1. Nalog za proterivanje koju izdaje DSUA primenjuje se od strane Granične Policije, koja:

1.1. će preduzeti mere za zadržavanje stranca u pritvorskom centru, ili primenu privremenih mera utvrđenih u ovom zakonu dok se izvrši naredba za prinudno udaljavanje;

1.2. uzeti otiske prstiju i dlanova od ruku stranca, i uzima bimoetrijske podatke i fotografiju;

1.3. upisuje naredbe za udaljavanje u relevantnim bazama podataka, navodeći dužinu zabrane za ulazak u Republici Kosova i granični prelaz na kome se stranac udaljava;

1.4. inicira kod nadležnih institucija predviđene mere za opremanje stranca sa papirima putovanja, putnom kartom i osigura njegov povratak u zemlju porekla.

2. Nalog udaljavanja vrši se odmah, u slučaju da stranac predstavlja opasnost za javni poredak i nacionalnu bezbednost.

3. U slučajevima gde ni domaćin ni stranac nemaju finansijske mogućnosti da pokriju troškove povratka stranca u zemlji destinacije, putni troškovi će biti na raspolaganju kao predujam od strane MUP-a, a biće vraćen od domaćina, ako stranac želi da se vrati u Republici Kosovo, nakon isteka zabrane ulaska, odnosno, od strane njegovog budućeg poslodavca.

Član 100

Kategorija stranaca koji neće biti udaljeni

1. Stranac ne sme biti prinudno udaljen, ako ispunjava jedan od sledećih uslova:

1.1. poseduje trajnu boravišnu dozvolu;

1.2. je rođen u Republici Kosovo;

1.3. je ušao u Republici Kosovo kao dete bez pratnje, a opremljen je sa dozvolom stalnog boravka;

1.4. je opremljen sa dozvolom privremenog boravka i je u braku sa strancem koji ima stalni boravak ili koji je državljanin Republike Kosova;

1.5. postoji osnovana sumnja da stranac u njegovu / njenu zemlju porekla ili u drugoj državi, biće kažnjen smrću, biće podvrgnut mučenju, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kaznama zbog diskriminacije;

1.6. dete je bez pratnje, ako od zemlje porekla ili druge države ili od drugih institucija ne obezbeđuje se porodično spajanje ili adekvatna zdravstvena zaštita;

1.7. član porodice stranca čiji je izbeglički status priznat u Republici Kosovo.

2. Izuzetno, stranac može biti udaljen iako ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, ako boravak ugrožava javni red i bezbednost, kao i ako predstavlja pretnju za državnu bezbednost.

Član 101

Žalba protiv naredbe o prinudnom udaljavanju

1. Protiv naredbe o prinudnom udaljavanju, stranac ima pravo da uloži žalbu u osnovnom Sudu, u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke.
2. Na odluku Osnovnog Suda može se uložiti žalba Apelacionom Sudu, u roku od osam (8) dana, koja mora razmatra slučaj sa prioritetom.

Član 102

Sprovođenje privremenih mera

1. Privremene mere će biti preduzete od strane granične policije da se pripremi ili obezbedi sprovođenje naredba za proterivanje stranaca sa teritorije ili da nadgleda njegovo udaljavanje.
2. Privremene mere će biti preduzete kao alternativne mere za pritvor za strance koji su deo prinudnog udaljavanja, na osnovu razmatranja slučaja do slučaja, bez ikakvog uticaja u garantovanju izvršenja naredbe o prinudnom udaljavanju.
3. Privremene mere se mogu preduzeti odmah nakon donošenja naredbe o prinudnom udaljavanju, ali ako je potrebno mogu se zameniti kaznenom merom u centru nakon što je donošena i stupila na snagu.
4. Kriterijumi, procedure i oblici prinudnog udaljavanja će se utvrditi administrativnom naredbom donošeno od strane MUP-a.

Član 103

Obaveza za prijavljivanje u javnim organima

1. Stranac može biti prisiljen da se javi u redovnim vremenskim periodima kod granične policije, kada je:
 - 1.1 . protiv njega izdata naredba za udaljavanje iz teritorija, i traži se garantija za sprovođenje ove naredbe ili traži se nadzor udaljavanja stranaca sa teritorije;
 - 1.2. Pre udaljavanja stranac je imao tačnu adresu i poznatu za graničnu policiju, i nema naznaka da stranac može da izbegne sprovođenje udaljavanja i da nije poštovao uslove za dobrovoljno udaljavanje;
 - 1.3. procenjuju se najbolji interesi porodice stranca.
2. stranac koji treba da se prijavi u graničnoj policiji treba da bude obavešten o razlozima takve obaveze.

3. Obaveza da se prijavi ostaje na snazi sve dok stranac ispunjava uslove za udaljavanje sa teritorije ili kada razmatranje predmeta donelo drugi zaključak. Obaveza prijavljivanja prestaje da postoji odmah čim više ne bude potrebno da se sprovede jedna takva mera.

Član 104

Oduzimanje putne karte ili putne isprave

1. U slučaju da je stranac subjekat naredbe za prinudno udaljavanje, pogranična policija, iz bezbednosnih razloga povratka mogu oduzeti putnu kartu i putnu ispravu. Procedure za oduzimanja će se utvrditi podzakonskim aktom od strane MUP-a.

2. Granična policija će oduzeti putne isprave stranca, do konačne odluke nakon administrativnog postupka, ili dok nije naplaćena kazna, ili do završetka vremenskog roka utvrđenog sudskom odlukom ili od tužilaštva.

3. Za vreme oduzimanja putne isprave, strancu se izdaje potvrda.

Član 105

Oduzimanje finansijskih sredstava ili postavljanje garancije

1. Granična Policija će oduzeti finansijska sredstva stranca do iznosa potrebnim za pokrivanje troškova za njegov povratak. Ostatak finansijske garancije će se odmah vratiti strancu.

2. Umesto druge privremene mere, ili paralelno, prema proceni slučaja - do - slučaja, Granična policija može da zatraži od stranca da položi finansijske garancije, kroz koje garantuje njegov povratak.

3. Finansijska garancija će biti vraćena odmah strancu nakon procene da nije više potrebno ili kada se izvrši udaljavanje stranca.

Član 106

Obavezni boravak u određenom području

1. Granična policija uspostavlja ograničenja slobode kretanja za stranca, naredivši im da ostanu na određenom području, ako:

1.1. ponovni povratak ili odlaganje ne može se naložiti ili sprovesti, zbog objektivnih razloga ili zbog obaveze preuzete od strane Republike Kosovo, u okviru međunarodnog sporazuma koji je na snazi;

1.2. ima dozvolu boravka iz humanitarnih razloga;

1.3. period zadržavanja u centru za pritvor je završen i nije moguće udaljavanje stranca ili iz humanitarnih razloga, stranac ne može biti održan u centru za pritvor;

1.4. u slučajevima kada javni zdravstveni organi, na osnovu procene, a u skladu sa međunarodnim zdravstvenim propisima, preporučuju izolaciju lica ili više lica za period koji se odnosi na izolaciju zbog sumnjive bolesti.

2. Stranac ima pravo da uloži žalbu na Centralnom Sudu protiv naredbe da ostane na određenoj teritoriji, isto kao i za određivanje pritvora protiv stranca u pritvorskom centru.

3. Granična policija u nalogu za zadržavanje u određenoj teritoriji utvrđuje opšta pravila boravka, mesto i dužinu boravka, kao i obaveštava stranca da se se prijavljuje nadležnim organima policije svakog meseca. Oblik naredbe za prinudni boravak na određenu teritoriju će biti definisan podzakonskim aktom izdatim od strane MUP-a.

Član 107 **Pritvorni Centar**

1. Pritvorski centri treba da imaju određeni nivo bezbednosti i ograničenja slobode, u kojem se mogu održati samo stranci, koji su subjekt prinudnog udaljavanja, ili napuštanja teritorije Republike Kosovo.

2. Pritvorni Centar mora da ispuni sve uslove ljudskog postupanja i poštovanje ljudskih prava zagarantovane Ustavom republike kosova i da omogući pružanje zdravstvenih usluga.

3. DDAM je, u slučaju zadržavanja stranca u pritvorskom centru, na zahtev drugog, treba da preduzme hitne mere da se brinu za članove porodice pritvorenog stranca, koji su ostali bez nadzora.

4. Pritvorni Centar je deo organizacione strukture MUP-a.

Član 108 **Zadržavanje u pritvornom centru**

1. Zadržavanje u pritvorskom centru je poslednji upravni postupak, koji se izdaje i sprovodi od strane granične policije, protiv stranca, za kojeg je doneta naredba za prinudno udaljavanje, ili na osnovu procene slučaja - od slučaja, kada su sprovedene sve moguće alternativne mere ili kada se iz jedne procene smatra da se takve mere ne mogu primeniti na stranca, ili stranca koji je u postupku readmisije, na osnovu sporazuma o readmisiji koja je na snazi.

2. Stranac će ostati u pritvoru u pritvorskom centru u najkraćem mogućem roku, dok se vrše zakonske procedure, da bi bilo omogućeno njegovo udaljavanje iz Republike Kosovo, u roku koji je utvrđen u ovom zakonu.

3. Granična policija može da zadrži stranca u pritvornom centru iz razloga javne bezbednosti, za utvrđivanje identiteta ili iz drugih razloga.

4. Stranac će biti obavešten u pisanoj formi, na jednom od službenih jezika i na engleskom, za njegov / njen pritvor u Pritvornom centru, koji će sadržati razloge za pritvor, trajanje pritvora, zagarantovano pravo na pravnu zaštitu i pravo za kontaktiranje njegove/njene porodice.

Član 109 **Žalba protiv naredbe o pritvoru**

1. Stranac ima pravo da podnese žalbu osnovnom Sudu protiv naredbe o pritvoru, u roku od trideset (30) dana od dana prijema naredbe za pritvor ili produženje pritvora.

2. Žalbe protiv odluke Centralnog Suda će biti poslata Apelacionom sudu, u skladu sa relevantnim zakonskim propisima.

Član 110 **Vremenski period zadržavanja u pritvornom centru**

1. Stranac može da ostane u pritvorskom centru za maksimalni period od šest (6) meseci.

2. Granična policija u saradnji sa DDAM može da produži period pritvora u pritvorskom centru za dodatnih šest (6) meseci, ako u roku od šest (6) meseci zadržavanja stranca u pritvornom centru, nije bilo moguće udaljavanje stranca zbog razloga, kao što su:

2.1. stranac odbija da pruži podatke i lične informacije i potrebne putne isprave za njegov povratak, ili daju lažne informacije;

2.2. stranac je ometao njegovo udaljavanje različitim postupcima;

2.3. ima zakašnjenja u izdavanju putne isprave ili bilo kojeg drugog dokumenta, potrebnih za povratak.

3. Produženje zadržavanja u Pritvorskom centru će biti najmanje petnaest (15) dana pre isteka roka od šest (6) meseci pritvora u pritvornom centru.

4. Tokom perioda zadržavanja u Pritvornom centru, Granična policija u saradnji sa DDAM-om će preispitati postojeće uslove za održavanje stranca u Pritvornom centru. U zavisnosti od procene okolnosti, granična policija može odlučiti da ih zameni sa merama u pritvorskom centru sa odgovarajućim merama propisanim zakonom.

5. Ako je stranac počinio krivično delo, tokom boravka u Pritvornom centru, protiv njega / nje će se pokrenuti krivično gonjenje u skladu sa odredbama krivičnog zakona koji je na snazi.

Član 111

Prestanak pritvora u pritvornom centru

1. Zadržavanje u pritvornom centru stranca prestaće u sledećim slučajevima:

- 1.1. udaljavanjem stranca;
- 1.2. prestankom perioda pritvora, naveden u naredbu za pritvor;
- 1.3. Ako boravak stranca postaje nelegitiman;
- 1.4. poništenje odluke o pritvoru u Pritvornom centru;
- 1.5. zamenom mere pritvora u centru za pritvor drugom privremenom merom, kao što je predviđeno zakonom;
- 1.6. otpuštanjem iz pritvornog centra.

2. Stranac će biti pušten iz pritvornog centra, u slučajevima kada:

- 2.1. Na osnovu okolnosti stranac se ne može prinudno udaljavati;
- 2.2. Sud izdaje naredba da se stranac otpusti iz pritvornog centra.

Član 112

Zadržavanje deci bez pratnje

1. Izuzetno, dete bez pratnje, protiv koga je izdat naredba za pritvor, koji će se zadržati u društvenom socijalnom centru ili u nekom drugom centru, u okviru saradnje sa međunarodnim organizacijama, koje obavljaju misije za decu, žrtve trgovine ljudima i ostalih kategorija pojedinaca u nevolji.

2. Dete bez pratnje se može zadržati u pritvorskom centru, samo u slučaju da je u njegovom najboljem interesu ili u najboljem interesu njegove porodice, u odvojenim objektima od onih za odrasle.

3. Pre nego što se dete bez pratnje vodi u pritvor u pritvornom centru za maloletnike, će se zatražiti mišljenje socijalnog radnika ili psihologa.

Član 113

Obaveštenje diplomatskog predstavnika

1. Na zahtev stranca, ili kada se određuje bilateralnim sporazumom, Ministarstvo Spoljnih Poslova treba odmah obavestiti diplomatsko-konzularnog predstavnika zemlje stranca u Republici Kosovo u vezi sa hapšenjem stranca u Pritvornom Centru, kao i u vezi sa produženjem pritvora.
2. U slučaju da je stranac podneo zahtev za azil ili uživa status izbeglice, ili druge zaštite u Republici Kosovo, informacija iz stava 1. ovog člana ne može se otkriti diplomatskom ili konzularnom predstavniku njegove države.

Član 114

Prava stranca u Pritvornom centru

1. Stranac koji boravi u pritvoru treba da bude obavešten, kada je to moguće na njegovom jeziku, ili na engleskom, za bilo koje radnje preduzete od strane nadležnih organa, za njegovo zadržavanje u pritvornom centru.
2. Stranac će uživati ljudska prava na lečenje, imaće dovoljno hrane, pravnu pomoć i zdravstvenu zaštitu u svakom trenutku.
3. Stranac ima pravo da obavesti diplomatsko-konzularnog predstavnika predstavnika za njegov pritvor. Stranac ima pravo na žalbu u osnovnom Sudu za kršenje njegovih osnovnih ljudskih prava u Pritvornom Centru.
4. U slučaju da se stranac podvrgne proceduri ponovnog prihvata, on treba da bude informisan o njegovim pravima i obavezama koja mu pripadaju zakonodavstvom na snazi, kada je to moguće, na jeziku koji on razume ili na engleskom jeziku.

Član 115

Nadoknada troškova za povratak ili prinudno udaljavanje

1. Stranac će snositi troškove smeštaja u pritvornom centru i druge troškove nastale u toku njegovog prinudnog udaljavanja ili povratka.
2. Za sva sredstva koje su oduzete strancu koji je predmet prinudnog udaljavanja ili povratka će se izdati uverenje.
 2. Sredstva koja su oduzeta od stranca će se koristiti samo za pokrivanje troškova iz paragrafa 1. ovog člana.

4. Ukoliko stranac nema sredstava da pokrije troškove u skladu sa stavom 1. ovog člana, troškovi će biti na teret fizičkog ili pravnog lica, koji mu je omogućio ulazak ili boravak, ili su mu omogućili strancu na nezakonit tranzit preko teritorije Republike Kosovo, odnosno troškovi će biti na teret pravnog ili fizičkog lica koje je preuzelo troškove boravka i povratka stranca unutar Republike Kosova, prevoznika i poslodavaca koji su zaposlili stranca, tako da je na ovaj način kršio odredbe ovog zakona.

5. Oduzimanje sredstava u skladu sa ovim članom za pokrivanje troškova., vršiće granična policija.

POGLAVLJE VI NADZOR I KONTROLA

Član 116 Nadzor i kontrola stranca

1. Granična policija, prilikom izvršenja svojih dužnosti predviđene zakonom mora da:
 - 1.1. nadgleda sprovođenje pravila ulaska i boravka stranaca, predviđenim ovim zakonom;
 - 1.2. obavlja reviziju i ulazi u privatne objekte, gde stranac boravi, ukoliko postoji osnovana sumnja, u skladu sa pravilima i uslovima o predviđenim u zakoniku krivičnog postupka;
 - 1.3. zahteva putne isprave, dozvolu boravka ili identifikacioni dokument;
 - 1.4. prati stranca, koji nema dokument identifikacije, boravišnu dozvolu, pasoš ili drugi dokument koji dokazuje njegov / njen identitet;
 - 1.5. prati stranca, za kojeg postoji naredba za prinudno udaljavanje i povratak do graničnog prelaza ili do mesta porekla;
 - 1.6. prevozi stranca koji zadržan, ako je potrebno, do zdravstvene ustanove, da dobije medicinsku pomoć, ili iz zdravstvenih razloga da se obezbedi njegova izolacija;
 - 1.7. prati i preduzima mere za povratak ilegalno boravećeg stranca u zemlji porekla, ili u tranzitno mesto koje je stranac koristio da ulazi u Republiku Kosovo;
 - 1.8. preduzme mere da se uhapšeni stranac pojavi na sudu;
 - 1.9. pratiti stranca do diplomatskih i konzularnih predstavništava, kako bi se sproveo zahtevani intervju, da bi dobio putne isprave i vraća njega/nju nazad u instituciji u kojoj se sprovodi kazna;

1.10. saraduje sa drugim organima da kontroliše primenu zakona na snazi od stranaca, tokom ulaska i boravka na teritoriji Republike Kosova;

1.11. izriče novčane kazne za stranca i preduzima mere da se one sprovedu u svim slučajevima određenim ovim zakonom.

2. Nadzor i sprovođenje odredaba ovog zakona, u pogledu uslova rada, zaštite na radu i radne sredine, kao i druga prava za strance koji rade, biće od strane inspekcije rada u skladu sa relevantnim zakonskim propisima.

Član 117

Dužnosti stranaca da dokaže njegov/njen identitet

1. Stranac mora dokazati njegov/njen identitet preko:

1.1. putne isprave;

1.2. ličnih isprava stranca;

1.3. drugi zvanični dokument koji sadrži sliku i na osnovu koga je moguće utvrditi njegov/njen identitet.

2. Stranac je dužan da čuva dokument koji dokazuje njegov / njen identitet i da ih pokazuje u slučaju da se to traži od zvanične osobe koja je odgovorna za njihovu kontrolu.

3. Stranac je dužan da pokazuje njegovu/njenu putnu ispravu, prilikom prelaska granice, i kada se to zahteva od strane službenog lica.

4. Strancu koji ne poseduje putnu ispravu, je dužan da pokaže njegove/njene tačne lične podatke, kod odgovornog službenika za kontrolu stranaca na teritoriji.

5. Stranac ne sme da prenosi drugima njegov/njen dokument za putovanje, a zabranjeno je koristiti lažnu legitimaciju ili upotrebu putne isprave nekog drugog lica.

Član 118

Dužnosti poslodavca u slučajevima zapošljavanja stranca koji rade na nezakonit način

1. Poslodavac koji zaposli ili koristi rad stranaca koji ilegalno boravi na teritoriji Republike Kosova, odgovoran je za plaćanje poreza, novčanih i drugih restriktivnih kazni.

2. Obaveze iz stava 1. ovog člana, smatraju se svi porezi i doprinosi za obavezna osiguranja predviđene zakonodavstvom na snazi, koje moraju biti plaćene od strane poslodavca, kao kada bi stranac bio zaposlen na zakonit način.

Član 119

Vraćanje putne isprave i dozvole boravka od strane stranica

1. Stranac je dužan da vrati putnu ispravu i boravišnu dozvolu za strance, izdate od strane Republike Kosovo, ukoliko:

- 1.1. je definitivno napustio teritoriju Republike Kosovo;
- 1.2. ističe rok trajanja dokumenta;
- 1.3. dobija Kosovsku državljanstvo.

POGLAVLJE VII PRERADA LIČNIH PODATAKA

Član 120

Prikupljanje podataka i dokaza

1. Državni nadležni organi za tretman stranaca prikupljaju i upravljaju sa ličnim podacima za strance od strane državnih organa, privatnih lica, ili stranaca koji žive u Republici Kosovo, i od samog stranca, registruju ove podatke u bazi podataka za strance, kao i posebne evidencije kada je to;

- 1.1. propisano zakonom ili međunarodnim ugovorima koje je ratifikovala Republika Kosovo;
- 1.2. je u interesu stranca, a on to ne protivreči;
- 1.3. zahteva se sa ciljem zaštite javnog reda, javne bezbednosti i javnog zdravlja.

2. Za sprovođenje ovog zakona u slučaju uklanjanja ili deportacije stranaca nadležni organi imaju pravo da komuniciraju lične podatke zemljama porekla i tranzita, ostalim zemljama i relevantnim međunarodnim organizacijama, pod uslovom da zemlje ili navedene međunarodne organizacije garantuju sličnu zaštitu podataka koji se prenose.

3. Komuniciraju se lični podaci ka što sledi:

- 3.1. lične podatke (ime, prezime, datum i mesto rođenja, pol, nacionalnost, poslednja poznata adresa u zemlji porekla) pomenute osobe i ako je potrebno, lične podatke svojih bližnjih;
- 3.2. podaci koji se odnose na pasoš ili drugi identifikacioni dokument;

- 3.3. otisci prstiju, fotografije i drugi biometrijski podaci;
 - 3.4. informacije o drugim dokumentima koji identifikuju osobu;
 - 3.5. Podaci o zdravstvenom stanju lica, pod uslovom da je to u skladu sa njegovim interesom;
 - 3.6. bilo koje druge informacije neophodne da se obezbedi ulazak osobe u zemlji odredišta i da održi bezbednost osobe koji ga prati;
 - 3.7. informacije o putnoj maršuti lica, i njegova boravišta;
 - 3.8. podaci o boravišnoj dozvoli i viza koja je osoba dobila;
 - 3.9. informacije koje se tiču krivičnog postupka ukoliko je to važno za postupak o povratku, za očuvanje javnog reda i bezbednosti u zemlji porekla ili mesta boravka u meri u kojoj stranac nije ugrožen.
4. Nakon zahteva, podaci iz stava 3. ovog člana se komuniciraju vlastima za krivično gonjenje.
 5. Komunikacija, pristup, i informacije ličnih podataka prema ovom Zakonu vrši se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.
 6. Prikupljanje, obrada, evidentiranje, komunikacija, informacija, pristup i brisanje ličnih podataka za strance nakon isteka predviđenog roka iz člana 122. ovog zakona uređuju se Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

Član 121

Korišćenje podataka

1. Nadležni organi za tretman stranaca, će upravljati i koristiti podatke o strancima, u skladu sa principima zaštite podataka, a stavljaju na raspolaganju pravosudni organi, organi državne bezbednosti, institucije za izbeglice koji rade u oblast koja se tiče strancima.
2. Prikupljeni u administrirani podaci u skladu sa zakonom i sprovođenjem zakona za zaštitu ličnih podataka čuvaju se i koriste se za određeni vremenski period, ne više nego što je potrebno za svrhe za koje su prikupljeni i obrađeni.
3. Vlasti iz pravnih razloga, imaju pravo na prikupljanje, upravljanje, razmenu, i mogu zahtevati da imaju podatke o strancima dostupnim, za pitanja:
 - 3.1. državljanstva;
 - 3.2. zapošljavanje stranaca;
 - 3.3. finansijska i carinske;

- 3.4. civilnog statuta;
- 3.5. javnog zdravlja;
- 3.6. obrazovanja i nauke.

Član 122 **Čuvanje podataka**

1. Nadležni organi za tretman stranaca, koji prikupljaju i upravljaju podacima stranaca, u skladu sa ovim zakonom, čuvaju ih za period od pet (5) godina nakon isteka roka važenja vize ili odobrenja za privremeni boravak, ili za period od deset (10) godina od završetka administrativnih procedura ili krivičnog gonjenja.
2. Nadležni organi za tretman stranaca, koji prikupljaju i upravljaju podacima za strance, treba da preduzmu odgovarajuće mere organizacione i tehničke resurse za zaštitu ličnih podataka iz njihovog nezakonitog ili slučajnog uništenja, slučajnog gubitka, od pristupa ili distribucije stranih neovlašćenih lica, naročito kada se obrada podataka vrši u mreži, i da ih zaštiti od bilo koje druge vrste nezakonitog postupka.
3. Svako ko ima pristup ličnim podacima koji se prikupljaju, obrađuju i čuvaju se od strane nadležnih organa za tretiranje stranaca, kao tokom vršenja dužnosti i po završetku, će biti podvrgnut obavezi čuvanja tajne i ne-odavanja nikakvih ličnih podataka, osim kada zakonom nije drukčije određeno.

POGLAVLJE VIII **ADRESA PREBIVALIŠTE STRANCA**

Član 123 **Prijavljivanje adrese**

1. Stranac je dužan da prijavi njegovu/njenu adresu i da obavesti promenu njegove/njene adrese najbližoj policijskoj stanici u roku od tri (3) dana od dana ulaska na teritoriju Republike Kosovo, odnosno od dana promene adrese stanovanja.
2. Stranac koji ima dozvolu boravka u Republici Kosovo je dužan da obavesti najbližu policijsku stanicu ili DDAM u zemlji prebivališta o promeni adrese u roku od osam (8) dana od dana promene adrese stanovanja.
3. Lice iz stava 1. i 2. ovog člana, dužan je da odjavi prebivalište, boravište, odnosno pre nego što je on/ona napustio Republiku Kosovo.

Član 124

Prijavljivanje adrese od strane javnih i privatnih institucija

1. Javne ili privatne zdravstvene ustanove koje prihvataju strance za lečenje, su dužne da obaveste najbližu policijsku stanicu u roku od 24 sata od njihovog prijema.
2. Fizička i pravna lica, koja obezbeđuju smeštaj za stranca, ali i lica koja posećuju stranca u Republici Kosovo su dužni da obaveste najbližu policijsku stanicu u roku od dvanaest (12) sati od prijema stranca.
3. Odredbe iz stava 1. i 2. ovog člana, bave se sa strancima koji borave u Republici Kosovo do devedeset (90) dana.

Član 125

Evidencija stranaca

1. Fizička i pravna lica koja pružaju smeštaj strancima, dužni su da vode evidenciju za smeštaj stranaca.
2. Lica iz stava 1. ovog člana, dužni su da drže podatke za strance za najmanje tri (3) godine od dana završetka.
3. Lica iz stava 1. ovog člana dužni su da po zvaničnom zahtevu od strane ovlašćenog službenog lica nadležnog organa, daju na uvid podatke iz evidencije stranaca.

POGLAVLJE IX

INTEGRISANJE STRANACA U PRIVREDNOM, KULTURNOM I SOCIJALNOM ŽIVOTU

Član 126

Pomoć za integraciju stranaca

Nadležne institucije treba da obezbede uslove za integraciju stranaca u privrednom, kulturnom i socijalnom životu, onih koji uživaju pravo na boravak u Republici Kosovo.

Član 127

Institucije i organizacije

1. Državne institucije, u skladu sa svojim ovlašćenjima treba da sarađuju sa socijalnim partnerima, neprofitnim organizacijama i međunarodnim organizacijama da promovišu i sprovode programe za integraciju stranaca u društvo.

2. Državne institucije i organizacije u skladu sa stavom 1. ovog člana, treba da pružaju zaštitu stranca protiv bilo kojeg oblika diskriminacije.

POGLAVLJE X KAZNE NE ODREDBE

Član 128 Kaznene odredbe i sprovođenje

1. Novčana kazna u iznosu od sto (100) do trista (300) evra će biti izrečena strancu od strane policije, koji:

1.1. se služi sa putnom ispravom, koja se razlikuje od one sa kojom je ušao u Republiku Kosovo (član 4 ovog zakona);

1.2. ne ispunjava zahtev za privremeni boravak deteta, u roku predviđenim zakonom (član 45, stav 1. ovog zakona);

1.3. ne ispunjava zahtev za produženje privremenog boravka, u roku od trideset (30) dana pre isteka postojećeg privremenog boravka (član 47. stav 1. ovog zakona);

1.4. boravio u Republici Kosovo, zbog neusklađenosti svrhe za koju je njemu data privremena boravišna dozvola (član 66, stav 1., podstav 1.4. ovog zakona);

1.5. nije pokazao Policijskim službenicima naredbu za udaljavanje (član 94, stav 2. ovog zakona);

1.6. ne obaveštava DDAM o prestanku uslova koji postoje, za koju je dozvola odobrena za privremeni rad (član 81, stav 1.2. ovog zakona);

1.7. ne poseduje sertifikat obaveštenja za rad (član 76 ovog zakona);

1.8. prema zahtevu zvaničnog lica on/ona ne pokaže dokument koji dokazuje njegov / njen identitet i ne nosi sa sobom taj dokumenat (član 117. stav 2. ovog zakona);

1.9. ne vrati putnu ispravu i boravišnu dozvolu (član 119 ovog zakona);

1.10. Ne prijavljuje gubitak, nestanak ili krađu dokumenata;

1.11. ne prijavljuje ili ne otkaže adresu (Član 123 i 124 ovog zakona);

- 1.12. Nalazi se na teritoriji Republike Kosova u suprotnosti sa ciljem ulaska (član 40 stav 1.2. ovog zakona);
2. Od inspektorata za rad sa kaznom u iznosu od hiljadu (1. 000) do dve hiljade i petsto (2.500) evra kazniće se poslodavac kao fizičko lice, novčanom kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do sedam hiljada (7.000) evra kazniće se poslodavac kao pravno lice i odgovorno lice koji:
- 2.1. nema potpisan ugovor ili drugi dokumenat koji su potrebni za strance da koriste njene/njegove usluge (član 71 stav 1. ovog zakona);
- 2.2 ne obavesti DDAM za prekid uslova za koje je izdata njemu dozvola za boravak i rad (član 82, stav 2. ovog zakona);

Član 129

1. Novčanom kaznom u iznosu od dvesta (200) do petsto (500) evra će biti kažnjen od policije stranac koji:
- 1.1. se kreće kroz oblast, u kojoj je ograničeno kretanje (član 106 ovog zakona);
- 1.2. koji ilegalno boravi u Republici Kosovo (član 93 ovog zakona);
- 1.3. ometa prinudno udaljavanje (član 97 , stav 2. ovog zakona);
- 1.4. udaljio se iz pritvornog centra bez dozvole, ili nije primenio uslove boravka u Pritvornom centru (član 108 ovog zakona);
- 1.5. na zahtev zvaničnika nije dostavio putnu ispravu za proveru ili drugi dokumenat, koji se izdaje na graničnom prelazu (član 117. stav 3. ovog zakona);
- 1.6. Nema dokument za identifikaciju i na zahtev policijskog službenika ne daju lične podatke (član 117, stav 4. ovog zakona);
- 1.7. njegova/njena dokumentacija su data nekom drugom za korišćenje, ili koristio nevažeći dokument, ili koristio tuđu dokumentaciju kao da je njegovo/njeno (član 117. stav 5. ovog zakona).
2. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana može se izdati naredba za udaljavanje, paralelno ili nezavisno, bez kazne.

Član 130

1. Kazna od pet hiljada (5.000) do sedam hiljada (7.000) evra biće izrečena ako stranac:

1.1. radi bez dozvole za boravak i radne dozvola, i bez potvrde o registraciji rada (član 67, stav 1. ovog zakona);

1.2. radi i deluje u suprotnosti sa članom 67, stav 5. ovog zakona.

2. Za prekršaje iz stava 1 ovog člana, stranac, može biti izrečena naredba za udaljenje nezavisno i bez kazne.

Član 131

1. Novčanom kaznom u iznosu od tri hiljada (3.000) do šest hiljada (6.000) evra za svakog prevezenog stranca, kazniće se od policije lice koje prevozi strance, koji nema važeću putnu ispravu ili drugu ispravu koja se izdaje na graničnom prelazu, koji je bez važeće vize ili boravišne dozvole (član 35 , stav 2. ovog zakona).

2. Novčanom kaznom u iznosu od četiri hiljada (4.000) do šest hiljada (6.000) evra za svakog prevezenog stranca, od strane policije kazniće se Prevoznik kao fizičko lice koje u svom trošku nije poslao stranca (udaljio) na graničnom prelazu Republike Kosova, ili koji nije preuzeo troškove za povratak stranca (član 35 , stav 3. , 4. i 5. ovog zakona).

3. Novčanom kaznom u iznosu od četiri hiljada (4.000) do šest hiljada (6.000) evra za svakog stranca kome je pružena pomoć, kazniće se od strane policije fizičko lice koje pomaže strancu da ilegalno pređe granicu, da ilegalno pređe tranzit i ilegalno borave u Republici Kosovo (član 36 ovog zakona).

4. Novčanom kaznom u iznosu od šest hiljada (6.000) evra će biti kažnjen od strane policije prano lice u slučaju iz stava 2. i 3. ovog člana, dok je kazna u iznosu od dve hiljade i petsto (2.500) evra će biti kažnjen odgovorno lice pravne osobe, za svakog stranog državljanina kome je pomogao.

Član 132

1. Od Inspektorijata Rada novčanom kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do osam hiljada (8.000) evra za svakog stranca, kazniće se poslodavac - fizičko lice koje zapošljava stranca ili koristi njegov rad dok kaznu u iznosu od dvadeset hiljada (20.000) do četrdeset hiljada (40.000) evra za svakog stranca, kazniće se poslodavac - pravno lice koji zapošljava ili koristi njegov rad:

1.1. ako zapošljava jednog stranca, koji nema dozvolu za boravak i rad ili poslovnu Potvrdu o registraciji (član 67 stav 1. ovog zakona);

1.2. ako zapošljava jednog stranca na način koji je u suprotnosti sa odredbama člana 67 stav 6. ovog zakona.

2. Od inspektorijata rada novčanom kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do osam hiljada (8.000) evra za svakog stranca, kazni će se poslodavac - pravno lice koje koristi ili koristi rad stranaca koji ilegalno borave u Republici Kosovo, i novčana kazna u iznosu od sedamdeset hiljada (70.000) do osamdeset hiljada (80.000) evra za svakog stranca, odgovara poslodavac - pravno lice koje koristi ili koristi rad stranaca koji borave ilegalno u Republici Kosovo (član 67 stav 7. ovog zakona).

3. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, kazniće se od Inspektorijata rada kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do osam hiljada (8.000) evra odgovorno lice i prano lice..

4. Za prekršaj iz stava 2. ovog člana, kazniće se odgovorno lice u pravnog lica od Inspektorata rada kaznom u iznosu od dvadeset hiljada (20.000) do četrdeset hiljada (40.000) evra.

5. Za prekršaj iz stava 1. i 2. ovog člana, može se obustaviti razvoj aktivnosti.

6. Od inspektorata rada novčanom kaznom u iznosu od deset hiljada (10.000) do petnaest hiljada (15.000) evra odgovoran poslodavac - fizičko lice, novčanom kaznom u iznosu od trideset hiljada (30.000) do šesdeset hiljada (60.000) evra kazniće se poslodavac - pravno lice koje ne pruža bilo kakve informacije ili ometa pristup u zatvorenom prostoru ili zaokruženim ili u komercijalnu imovinu.

Član 133

1. Od Inspektorata rada novčanom kaznom u iznosu od pet hiljada (5.000) do osam hiljada (8.000) evra kazni će se za prekršaj, strani radnici, koji nije prijavio pre pozivanja ili podnošenja nepotpune ili pogrešne izjave izvršenja krivičnog dela (član 80 ovog zakona).

2. Od Inspektorata Rada novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) do hiljadu petsto (1.500) evra za prekršaj iz stava 1. ovog člana, kazni će se inostrani poslodavac, kao pravno lice ili odgovorno lice pravnog lica.

3. Od Inspektorata rada novčanom kaznom u iznosu od petnaest hiljada (15.000) do trideset hiljada (30.000) evra za svakog stranca, kazni će se za prekršaj primalac usluga, ako zna ili ima razloga da zna da je razlog za rad se koristi za slanje radnika koji ne zakonito zaposlen od strane poslodavca (član 77 ovog zakona).

4. Od Inspektorata rada novčanom kaznom u iznosu od tri hiljada (3.000) do pet hiljada (5.000) evra kazni će se svaki stranac za krivično delo iz stava 3. ovog člana, fizičko lice i odgovorno lice pravnog lica.

Član 134

1. Novčanom kaznom u iznosu od dvesta (200) do četiri sto (400) evra će biti kažnjen fizičko lice, ili novčanom kaznom u iznosu od četiri sto (400) do osam sto (800) evra će biti kažnjen od strane Policije pravno lice, ako:

1.1. ne obavesti ili otkaz adrese (član 124 ovog zakona);

1.2. ovlašćeno lice ne dostavi podatke iz registra stranaca kojima su obezbedili usluge (član 125 stav 3. ovog zakona).

2. Prekršaj iz stava 1. ovog člana, od strane Policije kazni će se odgovorno lice pravnog lica novčanom kaznom od petsto (500) do hiljadu (1.000) evra.

POGLAVLJE XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 135

Završne odredbe za radne dozvole

Radne dozvole, koja se izdaju stranim poslodavcima i zaposlenima, i izuzeci od obaveze za dobijanje radne dozvole u skladu sa odredbama zakona na snazi pre stupanja na snagu ovog zakona, važe do isteka roka važenja ako nije otkazan od strane nadležnih državnih organa ili postanu nevažeći, primena odredaba ovog zakona.

Član 136

Završne odredbe za dozvolu boravka

Boravišna dozvola izdaje se strancu u skladu sa zakonima na snazi, pre stupanja na snagu ovog zakona, koja važe do isteka roka na dan isteka, ako se ne otkáže od strane nadležnih organa ili prestaje da važi u skladu sa odredbama ovog zakona i propisima donetim za njegovo sprovođenje.

Član 137

Donošenje podzakonskih akata i sprovođenje podzakonskih akata na snagu

1. U sprovođenju ovog zakona, MUP donosi podzakonske akte za:

1.1. forma, sadržina i procedura za izdavanje putne dokumentacije, prema stavu 4. člana 7 ovog zakona;

1.2. sastav, zadaci, odgovornosti i procedure donošenja odluke Komisije za Žalbe, prema Stavu 4, člana 9 ovog zakona;

1.3. uslovi i procedure izdavanje vize na graničnom prelazu, prema stavu 3. člana 26 ovog zakona;

1.4. uslovi i procedure produženje vize, prema stavu 4. člana 27 ovog zakona;

1.5. forma, sadržina za izdavanje dozvole privremenog boravka, prema stavu 5. člana 41 ovog zakona;

1.6. forma naredbe za prinudno udaljavanje i Forma naredbe prinudnog boravka u jednu određenu teritoriju, prema stavu 10. člana 94, stav 8. člana 95 i stava 3. I člana 106 ovog zakona;

1.7. kriteriji, procedure i forma naredbe za udaljavanje, prema stavu 1. člana 104 ovog zakona;

2. U sprovođenju ovog zakona, MSP donosi podzakonske akte za:

2.1. zadaci i odgovornosti komercijalnog posrednika i/ili spoljnog ponuđača usluga, prema stavu 3. člana 15 ovog zakona;

2.2. formular, način i procedure za izdavanje viza, prema stavu 3. člana 17 ovog zakona;

2.3. Kosovski Informativni Sistem za Vize KISV, prema stavu 2. člana 20 ovog zakona;

3. U sprovođenju ovog zakona, MRSD u saradnji sa MUP donosi ove podzakonske akte:

3.1. formu, sadržinu, kategorije i procedure za apliciranje za dozvolu boravka i rad.

4. Poreski iznos za boravišnu dozvolu će biti utvrđen posebnim podzakonskim aktom donošen od strane ministra MUP-a.

5. Za sprovođenje ovog zakona mogu se doneti druga podzakonska akta.

Član 138 **Ukidanje Stavljanje van snage**

1. Stupanjem na snagu ovog zakona se ukidaju:

1.1. Zakon Br. 04/L-069 za Strance;

1.2. Zakon Br.03/L-136, za izdavanje Dozvole za rad i zapošljavanje stranim državljanima;

1.3. Sve odredbe koje su u suprotnosti sa ovim Zakonom.

2. Do donošenja Administrativnih Uputstava, na snazi ostaju Administrativna Uputstva kao što su:

2.1. Administrativno Uputstvo Br. 18/2009 - MUP za Putnu listu za Strance;

2.2. Administrativno Uputstvo Br. 01/2010 – MUP za osnivanje Komisije za Razmatranje i Komisije za Žalbe;

2.3. Administrativno Uputstvo Br. 02/2010 - MUP za sadržinu, formu, i način izdavanje ili poništavanja Dozvole boravka;

2.4. Administrativno Uputstvo Br. 03/2010-MUP za Zabranu ulaska u Republiku Kosovo;

2.5. Administrativno Uputstvo Br. 21/2010 - MUP za Izdavanje Viza na Tačkama Graničnih Prelaza;

2.6. Administrativno Uputstvo Br. 22/2010 – MUP za izdavanje Putne Dokumentacije za Strance;

2.7. Administrativno Uputstvo Br. 23/2010 – MUP za Održavanje i Menadžiranje Registara za Strance;

2.8. Administrativno Uputstvo Br.31/2010 – MUP za Lične karte za Strance;

2.9. Administrativno uputstvo 07/2012 za Postupak Izdavanja Viza Strancima u Konzularnim Misijama Republike Kosovo;

2.10. Administrativno uputstvo 08/2012 o Uređenju Viznog Informacionog Sistema Kosova (visk);

2.11. Administrativno Uputstvo br.05/2010, za Regulisanje Procedura za Davanje Dozvole za Rad i Zapošljavanje Stranih Državljana u Republici Kosovo;

2.12. Administrativno Uputstvo br.14/2012, za izmenu i dopunu Administrativno Uputstvo br.05/2010, za regulisanje procedura za davanje Dozvole za rad i zapošljavanje stranih državljana u Republiku Kosova.

Član 139
Stupanje na snagu

Ovaj Zakon stupa na snagu (15) dana posle objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon Br.04/L-219
31. juli 2013. god.

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup KRASNIQI